

Analyse af markedet for blankmedier og privatkopierings- tendenser i Danmark

Kulturministeriet

Den 12. juni 2017

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	2
1.1 Læsevejledning	2
2. Konklusion	3
3. Markedet for lagringsmedier og beskyttet indhold	6
3.1 Lagringsmedier i volumen og kapacitet	6
3.1.1 Lagringsmedier omfattet af den nuværende ordning	8
3.1.2 Lagringsmedier, der ikke er omfattet af den nuværende ordning	10
3.2 Markedstendenser og tekniske beskyttelsesforanstaltninger	12
3.2.1 Salg af musik	12
3.2.2 Salg af film, serier og tv-programmer	13
3.2.3 Scenarier for lovlig kopiering ved streaming og download	16
4. Danskernes lagringsmedier og kopieringsadfærd	19
4.1 Lagringsmedier og medievaner	21
4.2 Kopiering af indhold til lovlig og privat brug	22
5. Værdi af kopiering	28
5.1 Værdiansættelse	28
6. Praksis og erfaringer i EU	32
6.1 Fire cases: Holland, Belgien, Finland og Sverige	32
7. Metode	38

1. Indledning

Blankmedieordningen i Danmark er til for at sikre en rimelig betaling til rettighedshaverne for det indhold, de producerer. Ordningen er indført for at kompensere for det indtjeningstab, der knytter sig til lovlig privatkopiering. En rimelig betaling er en forudsætning for, at rettighedshaverne kan skabe nyt indhold som bl.a. film, musik og underholdning.

Blankmedieordningen blev indført i 1992, hvor kopieringen skete på løse lagringsmedier som kassette- og videobånd og senere DVD'er, CD'er og MiniDisc. Siden er der kommet nye teknologier til som smartphones, tablets og Smart-tv'er. Lovgivningen er imidlertid ikke fulgt med udviklingen, og den danske stat lever for øjeblikket ikke op til EU's anvisninger på området.

På den baggrund har Seismonaut, på vegne af Kulturministeriet, i forsommeren 2017 gennemført en analyse af markedet for blankmedier og privatkopieringstendenser i Danmark.

Nærværende analyse indgår som grundlag for Blankmedieudvalgets vurdering af, hvilke lagringsmedier der fremadrettet skal omfattes af blankmedieordningen og med hvilket kompensationsniveau.

1.1 Læsevejledning

Efter konklusionen i kapitel 2 er rapporten disponeret som følger:

Kapitel 3 sammenfatter det danske marked for lagringsmedier og beskyttet indhold med fokus på lagringsmediernes volumen og kapacitet samt de aktuelle markedstendenser for salget af musik, tv, serier og film. Kapitlet bygger på data fra elektronikbranchen og indholdsbranchen kombineret med ekspertinterviews.

Kapitel 4 indeholder en kortlægning af befolkningens anvendelse af lagringsmedier samt deres medievaner samt kopieringsadfærd i relation til musik samt tv-programmer, serier og film. Kapitlet er baseret på en repræsentativ spørgeskemaundersøgelse blandt danskere i aldersgruppen 15-74 år.

Kapitel 5 præsenterer et samlet estimat for værdien af privatkopieringen på det danske marked. Estimatet er foretaget med afsæt i viden fra spørgeskemaundersøgelsen kombineret med data om aktuelle markedstendenser og gennemsnitspriser for indhold.

Kapitel 6 sammenfatter praksis og erfaringer med blankmedieordninger i EU baseret på desk research i eksisterende kilder samt fire casestudier på baggrund af dialog med myndighedsrepræsentanter.

Afslutningsvist er der redegjort for metoden bag undersøgelsen.

God læselyst.

2. Konklusion

På de følgende sider præsenterer vi analysens overordnede resultater og konklusioner. Konklusionerne er inddelt efter de fire hovedkapitler i rapporten.

Det danske marked for lagringsmedier og beskyttet indhold

Salget af de løse lagringsmedier som er omfattet af den nuværende blankmedieordning er faldet markant i perioden 2005-2016. Provenuet fra ordningen var i 2005 ca. 47 mio. kr., hvilket var faldet til 7,5 mio. kr. i 2016, når den årlig DVD-garanti er fratrukket.

Markedet for integrerede lagringsmedier er langt større end markedet for løse lagringsmedier, både målt i antal solgte enheder og på den samlede lagringskapacitet. Der er fald i salget af flere integrerede lagringsmedier, mens andre medietyper vokser markant. Det vidner om et dynamisk marked, hvor nyt udstyr hyppigt introduceres, mens andet udstyr udgår.

Den samlede lagringskapacitet på tværs af løse og integrerede lagringsmedier er estimeret til 693 mio. GB i 2016. Heraf stod de integrerede lagringsmedier for 446 mio. GB, mens de løse lagringsmedier stod for 247 mio. GB.

Ser vi på markedet for beskyttet indhold i form af musik, tv, serier og film ses en klar tendens til at streaming i stor hast har overtaget markedet. Inden for salg af musik er det fysiske og digitale salg kraftigt reduceret. For film, tv, og serier er de digitale formater ligeledes i kraftig vækst, mens de fysiske formater er stødt faldende, omend de fysiske formater stadig står for en tredjedel af omsætningen.

De danske forbrugeres mulighed for at foretage lovlig kopiering er forandret i overgangen fra fysiske til digitale medier. Ved download og streaming af digitalt indhold har forbrugerne langt færre kopieringsmuligheder end ved salg af fysiske CD'er og DVD'er. Kun i forbindelse med digitalt download af musik har forbrugeren reel mulighed for at kopiere indholdet i gængs forstand. Ved digitalt køb af film og tv, samt ved streaming i almindelighed, har forbrugernes ingen eller begrænset mulighed for at foretage lovlig kopiering i traditionelt forstand. Dog er der flere gråzoner for, hvad begrebet kopiering omfatter i en digital tidsalder.

Danskernes lagringsmedier og kopieringsadfærd

Danskerne råder over en lang række integrerede lagringsmedier, der kan anvendes til kopiering. De mest udbredte medier, der kan anvendes til kopiering, er computere og smartphones efterfulgt af tablets, USB-stick og memory-cards samt eksterne harddiske.

Hvad angår danskernes kopieringsadfærd gælder, at 48% af danskerne har kopieret beskyttet indhold i et eller andet omfang. Kopieringen er samlet set fordelt nogenlunde ligeligt på tværs af alderskategorier. Dog er det kun 17% af danskerne, som har foretaget kopiering inden for det seneste halve år. Set i forhold til den samlede befolkning betyder det, at 8% af danskerne har kopieret musik inden for det seneste halve år, mens 12% har kopieret levende billeder i samme periode.

Harddisk-optagere, Smart tv, TV-bokse og bærbare medieafspillere er de lagringsmedier, der i størst udstrækning anvendes til kopiering set på tværs af parametrene i analysen. Fælles for alle lagringsmedietyper er dog, at hovedparten af danskerne, der har udstyret til rådighed, slet ikke anvender det til at gemme beskyttet indhold, og dermed heller ikke til kopiering. Fælles for alle lagringsmedietyper er også, at flertallet af dem, der anvender det til kopiering, anvender mindre end 25% af lagringskapaciteten til dette formål. Endvidere viser undersøgelsen, at størstedelen af danskerne aldrig eller sjældent ser eller lytter til de kopierede filer, som de har gemt på deres respektive lagringsmedier.

Selvom danskernes generelle kopieringsadfærd på ovenstående grundlag kan siges at være begrænset, er der en mindre gruppe i befolkningen, der kopierer rigtig meget indhold. Der ligger estimeret totalt set 1,92 mia. filer med beskyttet indhold fordelt på alle de enheder, som danskerne aktuelt råder over. Heraf er 61% kopierede filer svarende til 1,18 mia. kopierede filer. De 1,18 mia. filer er akkumuleret over tid og udgør et estimeret øjebliksbillede for den totale sum af kopierede filer på danskernes enheder i dag.

De 5% af danskerne, som har flest kopierede filer liggende på deres enheder, står for 41% af det samlede antal kopierede filer. Den øvre kvartil står for hele 91% af det samlede antal kopierede filer. Set i lyset af fordelingen af filer i befolkningen er det mest retvisende at tage udgangspunkt i medianen frem for gennemsnittet, da en lille andel af danskernes kopieringsadfærd trækker gennemsnittet markant op. Danskerne har gennemsnitligt 230 kopierede musikfiler og 41 kopierede tv-programmer, serier eller film. Medianborgeren i Danmark har i alt 12 kopierede musikfiler og ingen tv-programmer, serier eller film.

Værdi af kopiering

Af de i alt 1,18 mia. kopierede filer, der ligger på danskernes enheder, udgør størstedelen musik med i alt 1 mia. filer, mens tv-programmer, serier og film står for omkring 178 mio. filer. Kun nogle af de personer, der kopierer indhold, ville købe endnu et eksemplar, hvis de ikke længere kunne kopiere til eget brug. Ud af det samlede antal kopierede filer erstatter 474 mio. af dem et køb. Det svarer til, at 40% af de kopierede filer erstatter et køb, mens de resterende ikke ville blive erstattede.

Såfremt danskerne skulle erstatte filerne, de har liggende, ved at købe yderligere eksemplarer er der tale om en omfattende værdi. De filer, danskerne ville erstatte, har en estimeret samlet værdi på 4,62 mia. kr., hvis de blev købt enkeltvis enten gennem køb af fysiske eller digitale eksemplarer. Forudsat at danskerne i stedet skulle erstatte de kopierede filer med adgang til indholdet ved at købe abonnementer på streamingtjenester, repræsenterer filerne en samlet årlig estimeret værdi på 1 mia. kr. i form af betaling for abonnenter.

Metoden bag estimatet knyttet til køb er den, der tager dårligst højde for danskernes adfærd. Idet forbrugsmønstrene er stadig mere komplekse, hvor licenseret adgang til indhold i stort omfang erstatter ejerskab af indhold, giver metoden baseret på streaming-værdi et mere realistisk estimat for værdien af de kopierede filer. Hertil bør dog lægges eventuelle ekstra køb af materiale som ikke kan tilgås via streaming, såsom premierefilm.

Praksis og erfaringer i EU

Der findes grundlæggende fire forskellige modeller for kompensation af privatkopiering i EU. Den mest udbredte er en enhedsbaseret model, hvor afgiften lægges på en række lagringsmedier inden for nogle fastlagte kapacitetsintervaller. Dertil findes i Finland og Spanien en statssubsidieret model, hvor staten finansierer kompensationen i stedet for at pålægge en afgift. Endelig findes i Sverige en såkaldt gigabyte-model, hvor afgiften beregnes pr. løbende gigabyte inden for nogle fastlagte produktkategorier op til et loft.

Særligt kompensationsmodellerne i Holland, Belgien, Finland og Sverige er relevante da de ligner Danmark i forhold til den teknologiske udvikling og adfærd og samtidig repræsenterer forskellige modeller og niveauer for kompensation.

Den hollandske model er interessant, fordi man i Holland for kort tid siden har gennemgået den samme omlægning af ordningen, som Danmark aktuelt står overfor. Den belgiske model er interessant, da den er mindre teknologifølsom, idet der anvendes generiske kategorier for forbrugerelektronik frem for at benævne specifikt udstyr. Endvidere har man i Belgien nedsat en komite, som formår at nå til enighed om, hvilke lagringsmedier ordningen skal omfatte. Sverige er interessant da de som det eneste land i EU har indført en gigabyte-model. Ordningen er tiltænkt at være teknologineutral, men i praksis har det vist sig at være udfordrende at nå til enighed om, hvilke lagringsmedier, der skal omfattes af ordningen, hvilket har givet sig udslag i flere retssager. Finland er interessant idet de for nyligt har indført en statssubsidieret model. Modellen er omdiskuteret, da kompenseringen ikke er bundet op på det faktiske salg af udstyr. Dertil er det relevant at bemærke, at alle de pågældende lande gennemfører adfærdsundersøgelser, der danner grundlag for eventuelle justeringer af kompensationen.

3. Markedet for lagringsmedier og beskyttet indhold

Som led i analysen har vi indhentet opdaterede salgstal for integrerede lagringsmedier i Danmark. Dertil har vi beregnet salget af løse lagringsmedier med afsæt i provenuet fra den nuværende blankmedieordning. På baggrund af disse data har vi beregnet et estimat for den samlede kapacitet for hver lagringsmedietype, herunder både løse og integrerede lagringsmedier.

Den samlede lagringskapacitet på tværs af alle lagringsmedietyper er estimeret til 693 mio. GB for enheder solgt i 2016¹. De integrerede lagringsmedier stod for estimeret 446 mio. GB, mens de løse lagringsmedier stod for 247 mio. GB. For de løse lagringsmedier isoleret set stod eksterne harddiske for 210 mio. GB².

Vi har endvidere kortlagt markedet for beskyttet indhold i form af musik, tv, serier og film. Her ses en klar tendens til at streaming i stor hast har overtaget markedet for salg af musik. Den samme tendens gør sig gældende inden for film, tv, og serier, om end den ikke er lige så fremtrædende.

Endelig har vi undersøgt, hvilke tekniske beskyttelsesforanstaltninger der anvendes på de mest gængse online-tjenester for musik, tv, serier og film. Undersøgelsen viser, at forbrugerne primært kan kopiere indholdet i forbindelse med digitalt download af musik. Ved digitalt download af film og tv, samt ved streaming i almindelighed, har forbrugernes ingen eller begrænset mulighed for at foretage lovlig kopiering i traditionelt forstand.

3.1 Lagringsmedier i volumen og kapacitet

Vi har kortlagt salget af løse og integrerede lagringsmedier på det danske marked³, samt hvilken lagringskapacitet de forskellige lagringsmedier har. For de lagringsmedietyper, hvor der findes stor spredning i kapaciteten, har vi anvendt samlede kategorier.

I figur 1 ses en oversigt over den totale salgsvolumen for de løse og integrerede lagringsmedier samt et beregnet estimat af den totale lagringskapacitet fordelt på lagringsmedietyper.

¹ Den samlede lagringskapacitet er estimeret på basis af salgstal fra 2016. Det skal bemærkes, at der er udstyr solgt i tidligere år, der stadig er i anvendelse i dag. Derfor vil den totale lagringskapacitet til rådighed i danske husstande formentlig være højere. Vi kan imidlertid ikke angive en valid gennemsnitlig levetid på tværs af de forskellige medier, og derfor vil det give stor usikkerhed i beregningen at medtage udstyr solgt i tidligere år.

² Eksterne harddiske er som den eneste af de løse lagringsmedier ikke omfattet af den nuværende blankmedieordning.

³ Salgstallene inkluderer de mest udbredte lagringsmedier, der sælges på det danske marked. Mp3-afspillere og DVD-afspillere indgår ikke i data, da salget af disse har været kraftigt faldende gennem flere år. Data inkluderer heller ikke TV-bokse, da disse ofte sælges via tv-udbydere.

Figur 1: Antal solgte lagringsmedier i 2016 og samlet lagringskapacitet fordelt på enheder

Type	Antal solgte enheder	Samlet lagringskapacitet (GB)
TOTAL	4.716.025	693.230.589
Løse lagringsmedier	1.789.672	247.397.026
Integrerede lagringsmedier	2.926.353	445.833.563
Løse lagringsmedier		
CD-R	340.948	238.644
DVD, Blu-ray & HD DVD	186.053	874.449
USB-stik	629.960	20.158.707
Hukommelseskort	488.102	15.619.260
Ekstern harddisk < 1000 GB	62.544	40.484.648
Ekstern harddisk > 1000 GB	81.809	170.021.043
Mini-Disk	256	256
VHS bånd (180 min)	75	-
Kassettebånd (90 min)	1.629	-
Integrerede lagringsmedier		
Stationær PC < 600 GB	28.935	8.389.893
Stationær PC > 600 GB	34.957	32.464.137
Bærbar PC < 400 GB	287.576	47.648.891
Bærbar PC > 400 GB	124.259	92.319.810
Tablet < 64 GB	205.501	6.680.321
Tablet > 64 GB	64.370	7.081.641
Netværksharddisk < 3000 GB	7.972	16.429.907
Netværksharddisk > 3000 GB	14.402	55.093.482
Media gateways < 16 GB	223.911	1.056.493
Media gateways > 16 GB	38.435	2.180.996
Smart TV < 128 GB	205.356	19.662.108
Smart TV > 128 GB	85.051	10.886.563
Smartphone < 32 GB	781.251	15.564.740
Smartphone > 32 GB	707.504	53.179.331
Spillekonsol < 500 GB	70.544	30.123.250
Spillekonsol > 500 GB	46.329	47.072.000

Kilde: CopyDan KulturPlus og GfK

I det følgende afsnit findes nærmere oplysninger om de lagringsmedier, der er omfattet af den nuværende ordning. Dernæst følger information om de lagringsmedier, der ikke er omfattet af den nuværende ordning.

3.1.1 Lagringsmedier omfattet af den nuværende ordning

Den nuværende ordning inkluderer følgende blanke medier: CD-R, DVD, Blu-ray, USB-stik, hukommelseskort, Mini-Disc samt VHS og kassettebånd (se figur 2). Ordningen omfatter ikke eksterne harddiske.

Figur 2: Løse lagringsmedier under den nuværende ordning

Type	Lagringskapacitet pr. enhed (GB)
CD (R,RW)	0,7
DVD (R, RW), Blu-ray, DVD HD	4,7
MiniDisc (udgået af produktion i 2013)	1
USB-stik (herunder U3)	1-256
Hukommelseskort (SD, MiniSD, MicroSD, SM m.fl.)	1-256
Videobånd (VHS)	Analog
Lydbånd (Kassettebånd)	Analog

Kilde: Seismonaut

Vi har kortlagt salgsudviklingen og lagringskapaciteten for de blankmedier, som er omfattet af den nuværende ordning. Det vil sige salg af enheder solgt til private og indberettet af importører, grossister og virksomheder til CopyDan KulturPlus.

Kortlægningen viser, at de løse lagringsmedier ekskl. eksterne harddiske stod for en samlet lagringskapacitet på estimeret 37 mio. GB⁴ i 2016, hvilket svarer til 5% af den samlede lagringskapacitet på tværs af alle lagringsmedier det år. USB-stik og hukommelseskort stod for 97% af lagringskapaciteten.

⁴ Ved estimering af kapaciteten på USB-stik og hukommelseskort er benyttet et gennemsnitskapacitet på 32 GB pr. enhed

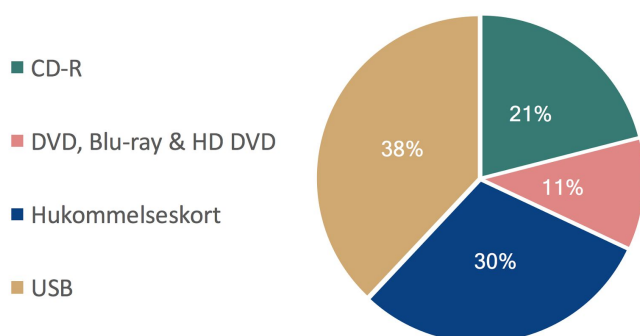
Figur 3: Antal solgte enheder og samlet lagringskapacitet i 2016

Type	Antal enheder solgt i 2016	Fordeling af solgte enheder i %	Samlet lagringskapacitet af løse lagringsmedier (GB)	Fordeling af lagringskapacitet på enheder i %
CD-R	340.948	21%	238.664	1%
DVD, Blu-ray, DVD HD	186.053	11%	874.449	2%
Hukommelseskort	488.102	30%	15.619.260	42%
USB-stik	629.960	38%	20.158.707	55%
TOTAL	1.645.062	100%	36.891.079	100%

Kilde: Egne beregninger baseret på opgørelse fra CopyDan KulturPlus

Som det fremgår af figur 4 nedenfor udgør USB-stik og hukommelseskort samlet set 68% af salget af enheder under den nuværende ordning. CD-R udgør 21% og DVD, Blu-ray med flere udgør 11%.

Figur 4: Fordelingen af enheder solgt i 2016.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af data fra CopyDan Kulturplus (2017)

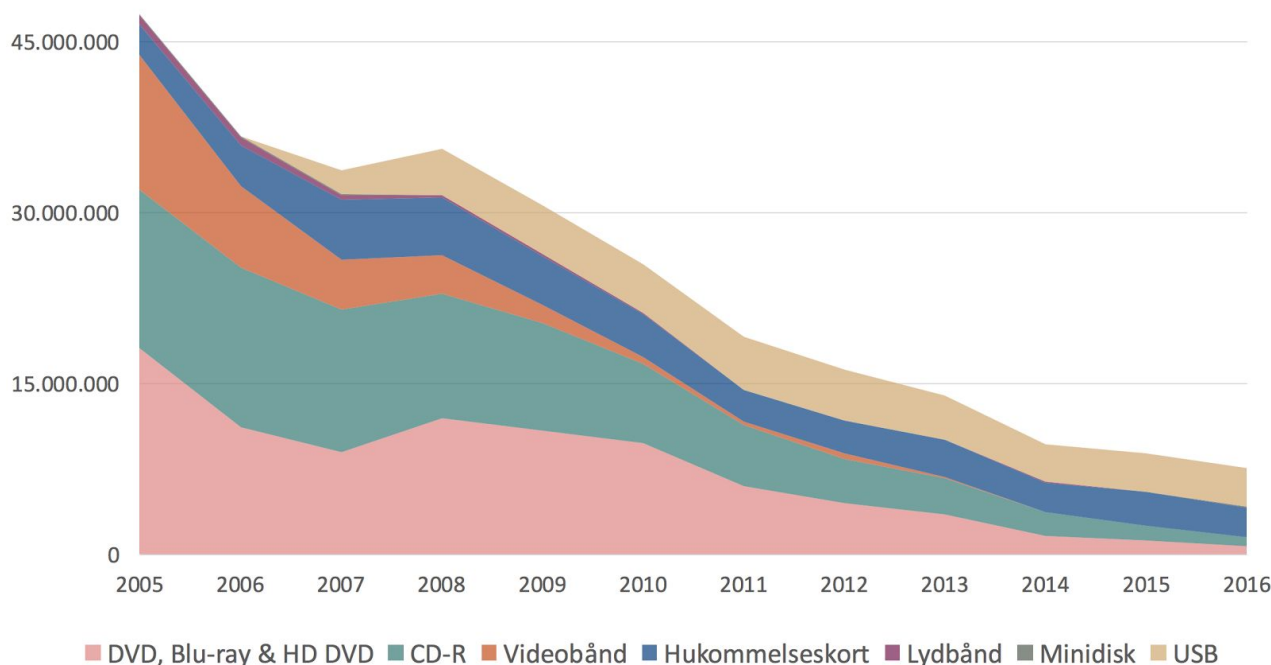
Kortlægningen viser endvidere et markant fald i salget af løse lagringsmedier i perioden 2005-2016⁵. Provenuet fra salg af løse lagringsmedier var i 2005 på 47,4 mio. kr., hvilket var faldet til 7,5 mio. kr. i 2016⁶, når den årlige DVD-garanti, som blev indført med lovændringen i 2006, er fratrukket⁷. Som det fremgår af figur 5 er det særligt andelen af blanke CD-R og DVD-formater, der er faldet markant. Mini-Disc, der kun har udgjort en beskedent andel i 00'erne, er udgået af produktion i 2013.

⁵ Estimeret på baggrund af det årlige provenu fra CopyDan og Kulturplus og deraf afledte antal solgte enheder i hver kategori.

⁶ Kilde: Opgørelse over årligt provenu fra CopyDan, KulturPlus

⁷ Ved lovændringen i 2006 blev vederlags-satsen på blanke DVD'er nedsat fra 10 kr. pr. enhed til 3 kr.. For at sikre rettighedshaverne blev der indført en garantiordning som skulle kompensere et eventuelt fald i vederlag som resultat af den nedsatte sats. Med faldet i salg af DVD i perioden er garantiens andel af det samlede vederlag steget. I 2016 udgjorde DVD-garantien 20.300.000 kr. ud det samlede beløb på 27.824.731 kr. der blev udbetalt til rettighedshaverne. Kilde: CopyDan KulturPlus, svar til kulturudvalget 2015-16.

Figur 5: Udvikling i provenu af blankmedieafgift fordelt på medietyper i perioden 2005- 2016 (ekskl. DVD-garanti) i DKK

Kilde: CopyDan KulturPlus

Provenuet fra USB-stik og hukommelseskort har fra 2010 og frem været forholdsvis stabilt, men udgør en stadig større andel af det samlede provenu, i takt med at provenuet fra de andre medier er faldet. Udviklingen er i samme periode gået fra USB-stik og hukommelseskort med forholdsvis lille kapacitet på nogle få GB til i dag, hvor det er muligt at få USB-stik og hukommelseskort op til 256 GB.

3.1.2 Lagringsmedier, der ikke er omfattet af den nuværende ordning

Vi har kortlagt salgsudviklingen og lagringskapaciteten for integrerede lagringsmedier samt eksterne harddiske solgt til privatpersoner i perioden 2013-2016.

Resultatet af kortlægningen viser, at de integrerede lagringsmedier samt eksterne harddiske solgt i 2016 stod for en samlet lagringskapacitet på estimeret 656 mio. GB. Det svarer til 95% af den samlede lagringskapacitet det år.

Figur 6 viser antallet af solgte enheder inden for de forskellige integrerede lagringsmedier. Smartphones er klart det mest solgte udstyr med knap 1,5 mio. solgte enheder i 2016. Bærbare PC'er, Smart-tv og tablets følger på listen over det mest solgte udstyr i 2016. Opgørelsen viser videre, at der er et fald i antallet af solgte enheder for flere produkttyper. Dette afspejler formentlig, at der har været et boost i salget af dette udstyr i takt med, at nye og bedre produkter er introduceret, og flere og flere danskere har taget udstyret til sig. Det er naturligt at et sådant boost efterfølges af et mindre fald. Der er også udstyr, hvor salget er i vækst. Det gælder Smart-tv, media gateways og spillekonsoller. Media gateways er en samlebetegnelse for udstyr,

der forbinder flere enheder i hjemmet og/eller giver adgang til køb og leje af digitalt indhold - det omfatter bl.a. Apple TV og ChromeCast.

Figur 6: Antal solgte enheder i perioden 2013-2016

Type	2013	2014	2015	2016	Udvikling 2013-2016
Smartphone	1.670.310	1.511.250	1.560.578	1.488.755	-11%
Bærbar PC	544.984	496.815	486.818	411.836	-24%
Smart TV	252.819	272.202	287.418	290.407	15%
Tablet	606.565	521.181	369.663	269.872	-56%
Media gateway	77.218	78.309	286.817	262.346	240%
Ekstern harddisk	191.639	156.154	160.695	144.353	-25%
Spillekonsol	94.764	128.880	133.132	116.873	23%
Stationær PC	143.746	120.083	77.097	63.891	-56%
Netværksharddisk	27.784	24.745	26.884	22.374	-19%
Samlet	3.609.829	3.309.619	3.389.102	3.070.707	-15%

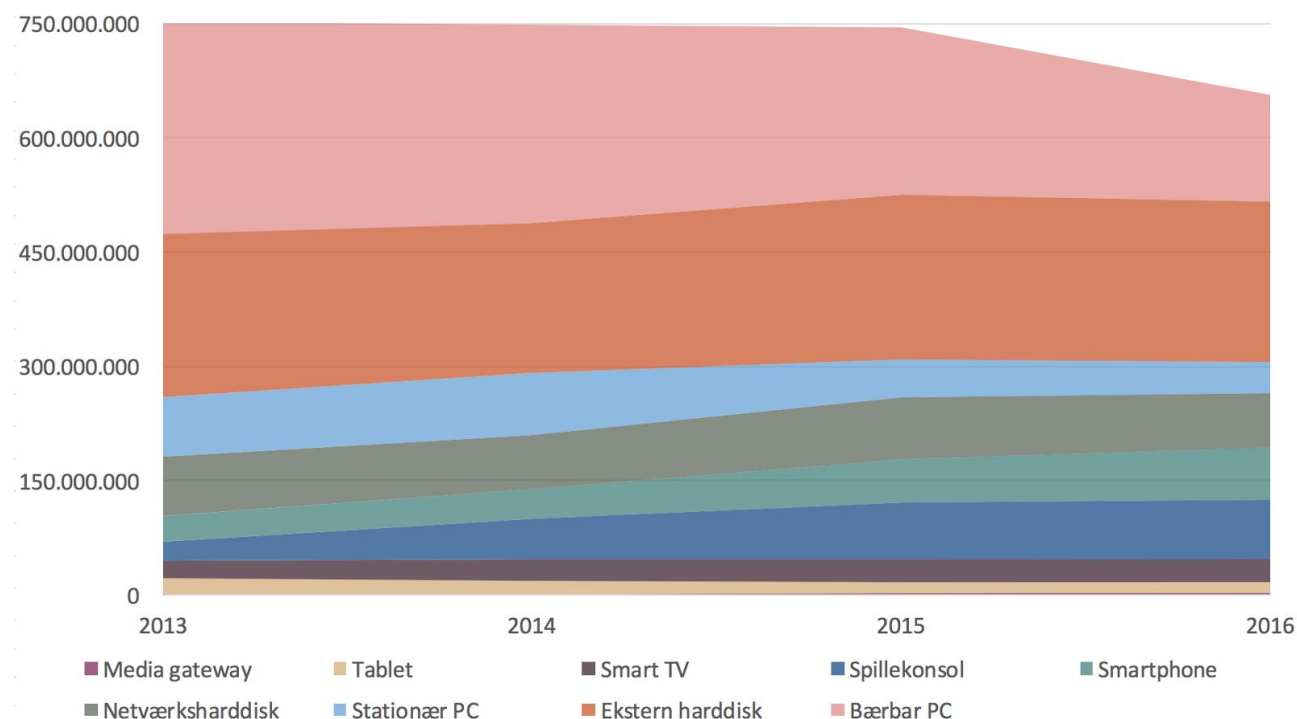
Kilde: Særudtræk fra GfK 2017

Ser vi på fordelingen af den samlede lagringskapacitet på tværs af de forskellige enheder viser det sig, at de eksterne harddiske stod for 32% af kapaciteten i 2016. Bærbare PC'er stod for 21% og tilsammen udgjorde de to typer af udstyr således 53% af den samlede lagringskapacitet. Smartphones, spillekonsoller og netværksharddiske stod for hhv. 10%, 12% og 11% af den samlede kapacitet, mens stationære PC'er, tablets, Smart-tv'er og media gateways stod for mindre end 6% af den samlede kapacitet.

Ser vi på fordelingen af lagringskapacitet over en årrække viser det sig, at især bærbare PC'er fylder mindre i det samlede billede (se figur 7). Også stationære PC'er fylder mindre. En forklaring kan være, at der er introduceret SSD-harddiske, som generelt er mindre i kapacitet⁸.

⁸ Media gateway er inkluderet nederst i diagrammet, salgstallene er dog så små at de nærmest forsvinder.

Figur 7: Fordeling af lagringskapacitet opgjort på enheder (GB)

Kilde: Særudtræk fra GfK 2017

3.2 Markedstendenser og tekniske beskyttelsesforanstaltninger

Vi har undersøgt de generelle markedstendenser inden for salget af musik, tv, serier og film⁹. Dette giver os indblik i den overordnede volumen på markedet, samt hvilke salgskanaler og forretningsmodeller, der gør sig gældende i dag. Endvidere har vi undersøgt, hvilke beskyttelsesforanstaltninger og brugersystemer der anvendes blandt de største distributører af musik, tv, serier og film. Det giver en bedre forståelse af forbrugerens muligheder for at foretage lovlig privatkopiering af indhold på disse platforme.

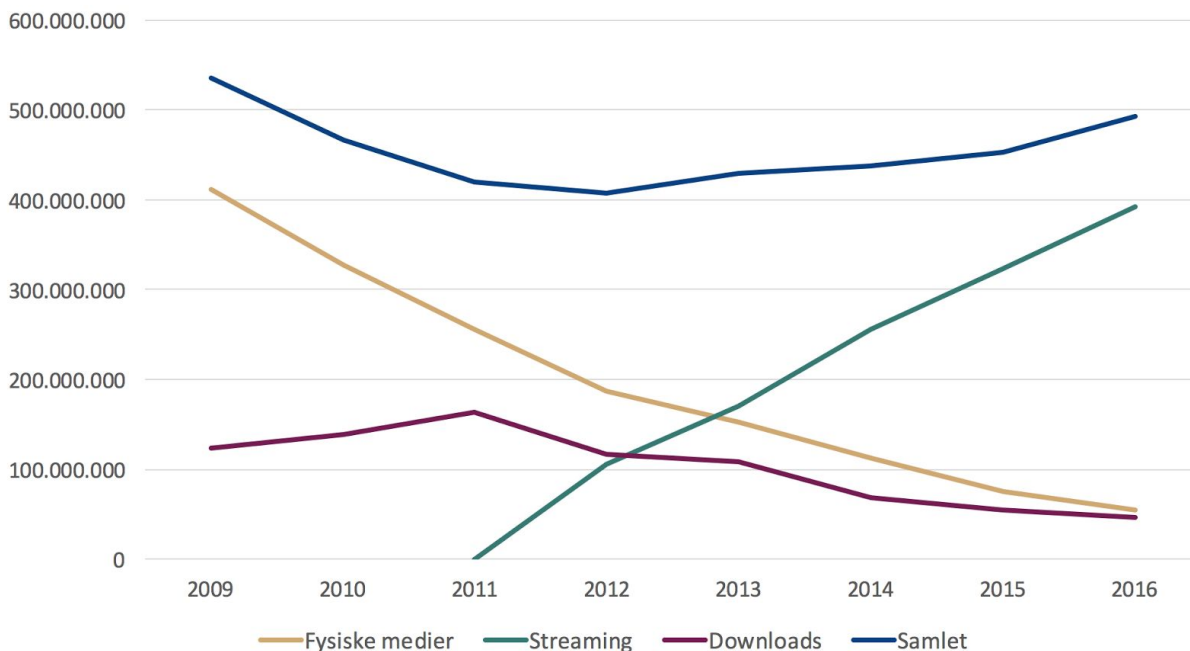
3.2.1 Salg af musik

Gennem de seneste femten år har salget af indspillet musik undergået store forandringer. Salget af musik toppede herhjemme i 2000 med en samlet omsætning på 1,15 mia. kr. og bestod udelukkende af fysisk salg, primært CD'er. I de følgende år var der et kraftigt fald i den årlige omsætning som fortsatte frem til 2012, hvor den årlige omsætning ramte 408 mio. kr. Herefter er udviklingen vendt og i 2016 var den årlige omsætning steget til 493 mio. kr. Det er dog stadig mere end en halvering af omsætningen i forhold til 2000. Faldet i omsætningen skyldes primært nedgangen i salget af fysiske CD'er som resultat af digitaliseringen.

⁹ Undersøgelsen er afgrænset fra at omfatte skrevne medier i form af litteratur, magasiner og anden journalistik. Podcasts og lydbøger indgår i vores spørgeskemaundersøgelse, men er ikke en del af vores kortlægning af markedstendenser.

De seneste tal fra musikselskabernes brancheorganisation IFPI¹⁰ viser, at de fysiske medier i 2016 udgjorde 11% af den samlede omsætning. Heraf udgjorde CD'er 6%. Til sammenligning står streaming for 79% af selskabernes årlige omsætning, en udvikling som er sket på blot fem år. Som Figur 8 viser, er der en klar tendens mod et marked primært baseret på streaming. Det vil sige, at markedet går fra at brugerne har ejerskab over deres musiksamling (fysisk eller digitalt) til i stedet at købe licensbaseret adgang til et katalog med mange millioner titler.

Figur 8: Salg af indspillet musik i Danmark fordelt på distributionsform (årlig omsætning)

Kilde: IFPI, Musikselskaber 2016

Forventningen i branchen er, at salget af CD'er og digitale downloads vil falde yderligere i de kommende år i takt med at streaming bliver mere udbredt også blandt den ældre del af befolkningen. Ifølge de seneste tal fra IFPI benytter 88% af de 16-29-årige musikstreamingtjenester, og blandt de 50-59 årige er tallet 49% og stigende.

Det markante skift over mod streaming skyldes dels udbredelsen af tjenester som Spotify, Tidal og YouSee Musik, samt det forhold, at Danmark er langt fremme når det gælder mobildækning samt hurtigt mobilt bredbånd. Det gør det let at tilgå musikken via sin smartphone eller tablet og har bidraget til til den kraftige stigning i brugen af streamingtjenester.

3.2.2 Salg af film, serier og tv-programmer

Markedet for salg af film, serier og tv-programmer til private (også kaldet home entertainment) dækker over fysisk og digitalt materiale som forbrugerne aktivt køber, lejer eller streamer via abonnementstjenester. Kortlægningen af markedet dækker således ikke indhold, som vises på eksempelvis flow-tv, da det vises som del af sendefluden.

¹⁰ IFPI's medlemmer dækker ca. 95% af det samlede marked for indspillet musik. Seneste branchetal er præsenteret i publikationen, Musikselskaber 2016 udgivet i 2017.

Home entertainment-markedet har i perioden 2009-2015 haft en årlig omsætning på mellem 1,37 og 1,77 mia. kr.¹¹. I modsætning til musik, hvor der er en forholdsvis klar opdeling mellem fysiske og digitale formater, er markedet for home entertainment mere komplekst. Markedet opgøres med afsæt i, hvilke distributionskanaler der anvendes og der foreligger ikke for nuværende tilgængelig markedsdata, som på detaljeret niveau viser fordelingen mellem eksempelvis digitalt indhold der købes, lejes eller streames.

Overordnet kan markedet opdeles i følgende distributionsformer:

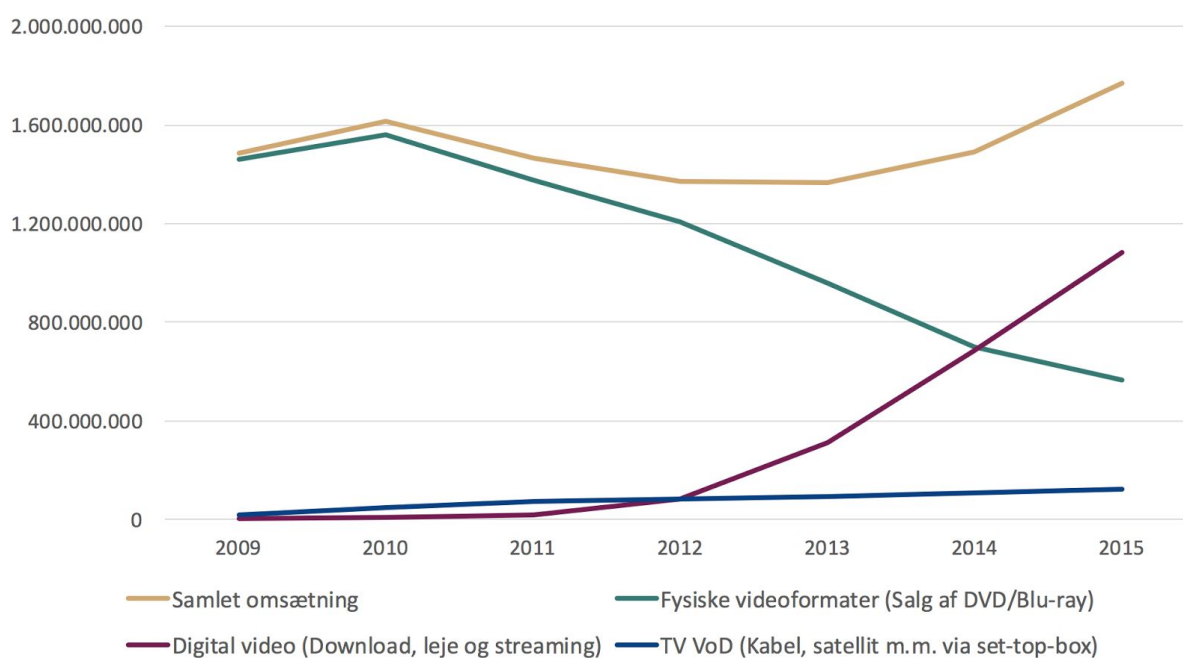
- Fysiske videoformater: DVD, Blu-ray og lignende formater - både køb og leje.
- Digital video: Transaktionsbaseret køb, leje eller streaming af digitale film, serier eller tv-programmer via internettet. Inkluderer også abonnementsbaserede streamingtjenester.
- Video on Demand: Transaktionsbaseret leje af digitalt film og tv-indhold via TV-kabel-, satellit- eller IPTV-udbydere. Forudsætter tv-abonnement hos udbydere samt særskilt betaling i forbindelse med leje og sker typisk via en Set-top-box.

Markedet er karakteriseret ved et stadig stigende antal måder at tilgå indholdet på, som primært skyldes den digitale udvikling. Som på musikområdet har markedet gennemgået store forandringer over de seneste år. Siden 2010 har der været et markant fald i omsætningen af fysiske formater¹². Fra 2014 til 2015 er omsætningen fra køb af fysiske formater faldet med hele 17,6%. Som figur 9 viser er det særligt de netbaserede distributionsformer (Digital video) som streamingtjenester og direkte leje og køb af indhold på nettet, der har taget over. En udvikling som er sket inden for de seneste fem år.

¹¹Kilde: international Video Federation 2016

¹² Køb udgør langt størstedelen af omsætningen i kategorien fysiske formater.

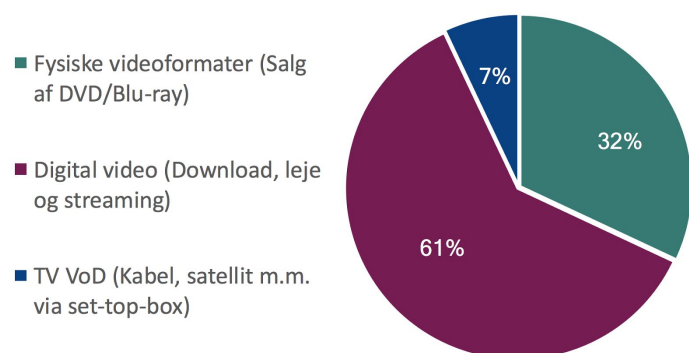
Figur 9: Markedet for film, serier og tv fordelt på distributionsform (årlig omsætning)

Kilde: International Video Federation 2016

Som det fremgår af figur 10 er andelen af digital video og herunder streaming steget til at udgøre 61% af omsætningen på markedet. Hertil kommer en stigning i omsætningen fra de mere traditionelle tv-udbydere, hvor indholdet tilgås via en Set-top-box som typisk stilles til rådighed af udbyderen. Men denne kategori udgør stadig en forholdsvis lille del af markedet med 7% i 2015.

Figur 10: Andel af omsætningen i 2015 fordelt på distributionsformer

Kilde: International Video Federation 2016

Hvor de fysiske formater i 2009 udgjorde ca. 95% af markedet udgjorde de 32% i 2015. Sammenlignet med musik udgør omsætningen fra de fysiske formater dog stadig en større andel, men hvis udviklingen fra perioden 2010 til 2015 fortsætter vil de digitale formater og tjenester inden for en kort årrække helt overtage markedet. I modsætning til musikområdet vil der fortsat være flere forskellige måder at tilgå tv, serier og film på, da de forskellige tjenester i højere grad tilbyder forskelligt indhold. Eksempelvis i forhold til premierefilm vil der stadig være et incitament

for forbrugeren til at leje enkelt-titler samtidig med, at man abonnerer på en eller flere streamingtjenester. Dertil kommer, at flere streamingtjenester producerer originalt indhold, som ikke bliver tilgængeligt på tværs af tjenester. Det er derfor mere sandsynligt, at den samme forbruger benytter sig af flere kanaler til at tilgå tv, serier og film, mens ét streaming-abonnement på musik ofte vil kunne dække hele behovet.

Blandt tv-udbydere går tendensen i retning af en stadig større integration i forhold til at tilbyde adgang til flow-tv, video-on-demand, streaming og/eller leje af indhold på et abonnement. I dag har den typiske Set-top-box en indbygget harddisk, der giver mulighed for at lagre indhold lokalt, kaldet PVR (Personal Video Recording). Udviklingen går dog mod en cloudbaseret løsning, hvor indholdet ikke gemmes lokalt hos forbrugeren som i dag, men derimod i skyen hos udbyderen, NPVR (Network Personal Video Recording), hvorfra det kan tilgås på tværs af medietyper. Det er derfor sandsynligt, at set-top-boxe i fremtiden ikke vil have indbygget harddisk med mulighed for privatkopiering.

3.2.3 Scenarier for lovlig kopiering ved streaming og download

Som beskrevet i de foregående afsnit er der sket en stor udvikling i markedet for indhold. I løbet af de senere år er der etableret en række nye online-tjenester for musik, tv, serier og film. Derfor er det relevant at undersøge, i hvilket omfang disse tjenester giver forbrugerne mulighed for at foretage lovlig privatkopiering.

I et digitaliseret medielandskab er det vanskeligt at definere helt præcist, hvad der kan regnes for lovlig privatkopiering, da der er flere gråzoner og feltet er under konstant forandring. I det følgende tegner vi et overordnet billede af, hvad der er gældende praksis blandt de mest gængse udbydere af streaming og download i Danmark. Her har vi fokuseret på, om tjenesterne fungerer som henholdsvis åbne eller lukkede systemer i forhold til filhåndteringen. Det har betydning for, i hvilken grad de respektive services giver brugeren mulighed for at foretage lovlig kopiering. De to forskellige systemer er karakteriseret ved:

- Åbent system: Brugeren kan gemme og tilgå filer på sin egen enhed og kan kopiere filerne til andre lagringsmedier.
- Lukket system: Brugeren får adgang til indholdet, som i nogle tilfælde lagres lokalt, men brugeren kan ikke tilgå filarkivet og kopiere filerne til andre lagringsmedier.

Vi har undersøgt, hvorvidt en række gængse online-tjenester¹³ for musik, tv, serier og film fungerer som henholdsvis åbne eller lukkede systemer efter ovenstående definition. Konklusionen er overordnet set, at muligheden for kopiering i gængs forstand er begrænset til digitalt download af musik. Dertil kommer muligheden for at optage tv, serier og film på sin TV-boks eller harddisk-optager. Download af film giver ikke de samme muligheder for kopiering, hvilket også gør sig gældende for streamingtjenester i al almindelighed. I det følgende uddybes forholdene for henholdsvis streaming og digitalt salg i form af download.

¹³ Vi har undersøgt følgende tjenester: iTunes Store, YouSee TV og Film, Netflix, HBO, DR TV, TV2 Play, Via Play, NUTV, Spotify, Apple Music, Google Play, Tidal, Amazon Music Unlimited og YouSee Musik

Streaming

Licensbaserede streamingtjenester, der distribuerer licenseret indhold til forbrugeren¹⁴, er som udgangspunkt lukkede systemer, hvor der ikke kan foretages lovlig eksemplar fremstilling fra brugerens side. Det gør sig gældende uanset om der er tale om en abonnementsmodel, live eller on demand, og uanset om indholdet gemmes temporært eller permanent i skyen eller på en fysisk TV-boks eller Media Gateway.

Ved streaming er der tale om en midlertidig digital eksemplar fremstilling, som kun pågår i såkaldt cache-ram på en vilkårlig harddisk under selve afviklingen af indholdet. Tredjepartstjenester gør det dog muligt at lave *grabbing*, hvor streaming-indhold lagres lokalt hos brugeren. Som udgangspunkt er en sådan praksis ikke lovlig, idet man hos streamingtjenesterne kun har købt retten til se eller lytte til indholdet. Det fremgår tydeligt af de købsbetingelser som brugerne indgår med udbyderne (fx Google Play, HBO, Netflix, ViaPlay) og ifølge dansk ret. Dette gælder både for musik og film.

De fleste streamingtjenester giver tilladelse til at downloade indhold til et offline bibliotek - oftest på mobile enheder. Det er hyppigt diskuteret, om denne offline adgang er at sidestille med kopiering, samt hvorvidt eksemplar fremstillingen i så fald foretages af forbrugeren eller af udbyderen. Der findes ikke retspraksis på området endnu i EU-Domstolen¹⁵. Dog kan vi konstatere, at adgangen til offline biblioteker typisk er tidsbegrænset og/eller krypteret og ikke kan tilgås med henblik på kopiering til andre lagringsmedier uden for systemet. Man kan med enkelte musiktjenester (primært Google Play og Spotify) hacke offline-biblioteket via tredjepartssoftware, hvormed man kan skaffe sig adgang til mp3-filerne i sit offline bibliotek. Dette er dog ikke lovligt jf. købsbetingelserne.

Hvad angår platformstjenester såsom YouTube er billedet mere kompliceret, da det er brugerne selv og ikke tjenesten, der uploader indholdet. Dermed kan der være forskellige ophavsretlige konditioner i spil, men som udgangspunkt gælder de samme regler som for de licensbaserede streamingtjenester. YouTube-brugere kan som udgangspunkt ikke forvente, at det er lovligt at grabbe indholdet, selvom det i visse tilfælde kan være lovligt.

En anden pendant til kopiering via streamingtjenester er tilfælde, hvor flere brugere deler det samme abonnement. Inden for computerspil findes der eksempler på tredjepartstjenester, der formidler handel med sign-in oplysninger mellem brugere. Såkaldt *key reselling* er dog en juridisk gråzone og vil ofte være ulovligt. Det afhænger af forretningsmodellen for den pågældende udbyder og *kan* være med en stiltiende accept fra udbyderen. Generelt gælder det, at de juridiske gråzoner bliver særligt uklare, i de tilfælde, hvor der optræder tredjepartssoftware i eksemplar fremstillingen.

Digitalt salg i form af download

Landskabet for digitalt salg i form af download af musik er forholdsvis ensartet på tværs af de gængse platforme. De fleste download-udbydere af musik fungerer som åbne systemer, hvor brugeren kan tilgå filerne og foretage kopiering. Apples iTunes Store skiller sig ud ved at fungere

¹⁴ De licensbaserede tjenester omfatter bl.a. Spotify, Apple Music, YouSee Musik, Netflix og HBO. Disse står i kontrast til de såkaldte platform services, der omfatter bl.a. YouTube, SoundCloud og Facebook. Platform services er kendetegnet ved, at de faciliterer brugernes deling af indhold med hinanden.

¹⁵ Kilde: WIPO report on private copying 2016

som et lukket kredsløb, hvor de købte filer kun kan tilgås via et bestemt antal Apple-enheder, men hvor brugeren dog har mulighed for at brænde det indkøbte DRM-musik¹⁶ på en CD-R til privat brug og ubegrænset på ikke-DRM indhold¹⁷. Hvad angår andre tjenester som Google Play og Amazon m.fl. kan brugerne købe og downloade indhold uden, at adgangen til dette indhold nødvendigvis er begrænset til proprietære platforme.

Hvad angår download af film har brugeren i de fleste tilfælde kun købt licens til en digital version med adgang til dette indhold på tværs af enheder online og i de fleste tilfælde offline. Det er typisk ikke muligt at lave kopier til f.eks. DVD'er og det er heller ikke muligt at videresælge digitale film eller forære dem væk, ligesom det er tilfældet med fysiske DVD'er. Hvis brugeren på den anden side køber en fysisk DVD på f.eks. Amazon har brugeren også adgang til en digital kopi på Ultraviolet¹⁸, men det er ikke brugeren som opretter denne, og det tæller derfor ikke i udgangspunktet som en privat kopi. Når en bruger køber en film på Apple TV bliver filen ikke lagret på selve enheden. Lagringskapaciteten på de nyere Apple TVs (generation 4) bliver kun brugt til apps. I praksis fungerer køb af film som download i lukkede systemer, hvor brugeren ikke har adgang til filhåndtering og derfor har begrænset mulighed for at lave en privatkopiering af indholdet.

¹⁶ DRM er en betegnelse for at indholdet er krypteret så det ikke kan kopieres.

¹⁷ <https://www.apple.com/legal/internet-services/itunes/dk/terms.html>

¹⁸ UltraViolet er en fælles platform, der udbydes af konsortiet "Digital Entertainment Content Ecosystem (DECE)". Platformen samler adgang til indhold fra 80 forskellige medievirksomheder herunder Amazon.

4. Danskernes lagringsmedier og kopieringsadfærd

Nærværende kapitel afdækker hvilke lagringsmedier og tjenester, som danskerne råder over og benytter til at tilgå indhold. Dernæst uddybes danskernes adfærd i forhold til kopiering af beskyttet indhold til lovlig og privat brug (herefter blot omtalt som indhold eller filer).

Analysen af danskernes kopieringsadfærd på de lagringsmedier, de har til rådighed, bygger på fire forskellige parametre. De fire parametre er:

- A. Hvilke lagringsmedier danskerne anvender mest til at kopiere indhold
- B. Hvor hyppigt danskerne ser/lytter til det indhold, de har gemt på deres enheder
- C. Hvor stor en andel af lagringskapaciteten på enhederne, der anvendes til kopieret indhold
- D. Hvor mange kopierede filer danskerne har liggende på de forskellige lagringsmedier

Figur 11 på følgende side viser en oversigt over, hvordan de forskellige typer af lagringsmedier rangeres med afsæt i hvert af de fire parametre.

Figur 11: Lagringsmedier anvendt til kopiering ud fra fire forskellige parametre

Lagringsmedier (rangeret)	Lagringsmedier som anvendes til kopiering	Hyppeghed for benyttelse af kopieret indhold	Lagringskapacitet anvendt til kopieret indhold	Antal kopierede filer på lagringsmedier
1	Harddisk-optager	Smart TV	Harddisk-optager	Computer
2	Smart TV	Harddisk-optager	Smart TV	Ekstern harddisk
3	Bærbar medieafspiller	TV-boks	TV-boks	Smartphone
4	Løse CD-R, DVD og Blue-ray	Smartphone	Bærbar medieafspiller	Bærbar medieafspiller
5	Løse kassette og VHS-bånd	Computer	Computer	Løse CD-R, DVD og Blue-ray
6	TV-boks	Bærbar medieafspiller	Løse CD-R, DVD og Blue-ray	Tablet
7	Computer	DVD-afspiller med optagefunktion	Løse kassette og VHS-bånd	USB-sticks, memory-cards
8	Ekstern harddisk	Tablet	Ekstern harddisk	Løse kassette og VHS-bånd
9	Smartphone	Smart-watch	Smartphone	DVD-afspiller med optagefunktion
10	DVD-afspiller med optagefunktion	Ekstern harddisk	DVD-afspiller med optagefunktion	Cloud-tjeneste
11	USB-sticks, memory-cards	Løse CD-R, DVD og Blue-ray	Tablet	Harddisk-optager
12	Tablet	USB-sticks, memory-cards	USB-sticks, memory-cards	TV-boks
13	Cloud-tjeneste	Spillekonsol	Cloud-tjeneste	Smart TV
14	Smart-watch	Løse kassette og VHS-bånd	Smart-watch	Spillekonsol
15	Spillekonsol	Cloud-tjeneste	Spillekonsol	Smart-watch

I figur 11 ovenfor er det særligt relevant at forholde sig til de tre første parametre. Det sidste parameter (antal kopierede filer) er mindre relevant, idet opgørelsen af antal filer er præget af en meget skæv fordeling af, hvor mange filer danskerne har liggende på deres enheder. De få danskere, der har rigtig mange kopierede filer, har dem især liggende på deres computere og eksterne harddiske. Men ser vi på tværs af alle danskere, der ejer en computer og/eller en ekstern harddisk, er det en stor andel af dem, der ikke anvender udstyret til kopiering.

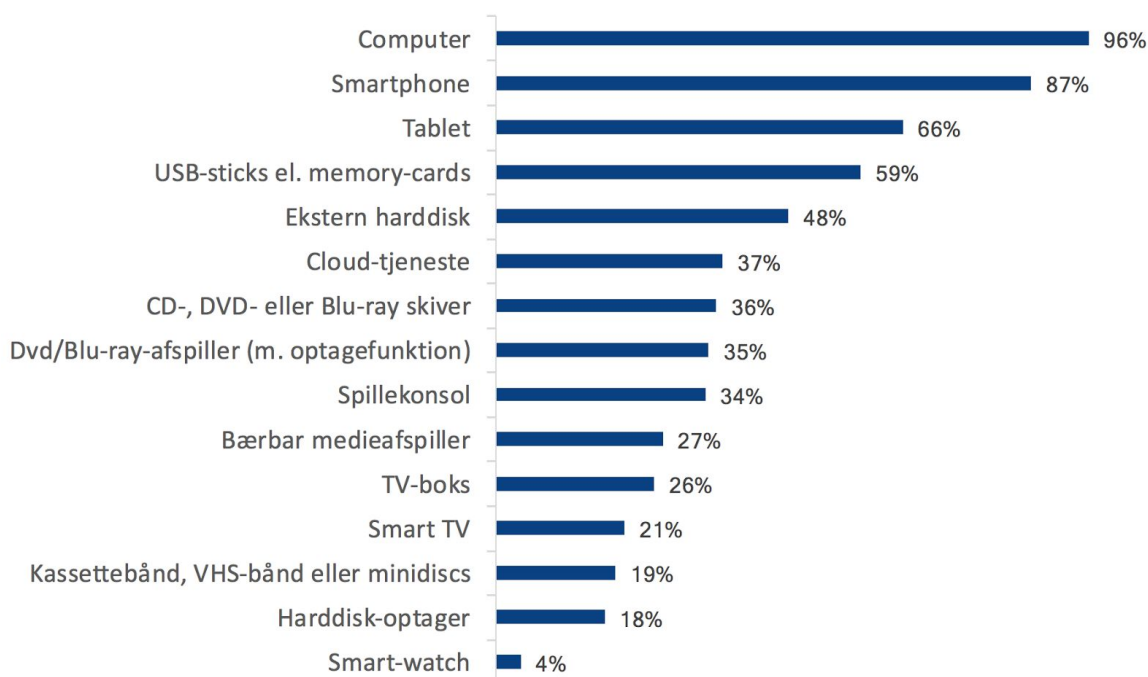
Fælles for alle lagringsmedietyper er, at et flertal af danskerne der har udstyret til rådighed ikke anvender udstyret til kopiering. Blandt dem der anvender udstyret til kopiering, er det mest udbredt at anvende under 25% af lagringskapaciteten til kopiering. Endvidere viser undersøgelsen, at størstedelen af danskerne aldrig eller sjældent ser eller lytter til de kopierede filer, som de har gemt på deres respektive enheder. Resultaterne uddybes på de følgende sider efter en kort opsummering af danskernes udstyr og medievaner mere bredt set.

4.1 Lagringsmedier og medievaner

Langt størstedelen af danskerne råder oven en computer eller smartphone, ligesom tablets er udbredte. Dernæst følger USB-sticks og memory-cards samt eksterne harddiske. Mindst udbredt er smart-watch efterfulgt af harddisk-optager, kasettebånd, VHS-bånd og MiniDiscs samt Smart tv¹⁹.

Figuren nedenfor uddyber hvilket udstyr danskerne har til rådighed, som kan anvendes til privatkopiering.

Figur 12: Udstyr til rådighed

Spørgeskemaundersøgelse maj 2017. Basis: 1520 respondenter.

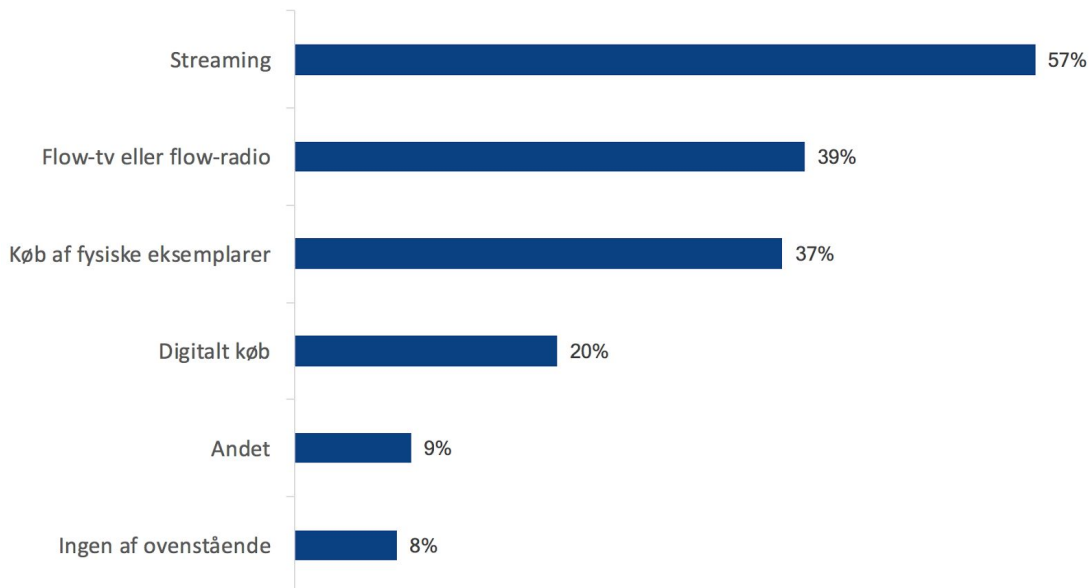
For computere, smartphones og tablets gælder i øvrigt, at langt den overvejende del af udstyret er personligt udstyr eller indgår i husstanden, mens blot 5-11% af udstyret er stillet til rådighed af en arbejdsgiver til personligt brug.

Som det fremgår af figur 13 nedenfor er streaming den mest udbredte adgang til indhold i form af musik, tv-programmer, serier, film og podcast. Dernæst følger flow-tv og flow-radio samt køb af

¹⁹ Det skal bemærkes at udbredelsen af Smart TV opgøres til 53% i 2017 i Danmarks Statistiks opgørelse over Elektronik i hjemmet. Afgivelsen skyldes formentlig, at vi her alene afdækker Smart TV med indbygget optagefunktion.

fysiske eksemplarer. Mindre udbredt er digitalt køb som fx downloads som primær adgang til indhold.

Figur 13: Primær adgang til musik og film

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse maj 2017. Basis: 1520 respondenter.

Det er især yngre op til 45 år som streamer. Ligeledes falder andelen som køber digitalt med alderen. Omvendt er det især personer over 30 år som ser eller hører flow-programmer, ligesom det særligt er folk over 45 år som køber fysiske eksemplarer.

79% af befolkningen benytter streamingtjenester til at se eller høre indhold. De mest anvendte streamingtjenester inden for musik er YouTube (58%), DR (39%) og Spotify (26%). Til tv, serier og film er de mest benyttede kanaler YouTube (50%), DR TV (48%) og Netflix (37%). Dertil er der 21% af danskerne, som benytter streamingtjenesternes offline-funktion, hvor det er muligt at tilgå indholdet uden internetforbindelse. Tendensen er mest udbredt blandt personer op til 45 år.

Langt størstedelen af befolkningen anvender slet ikke lydbøger (69%), mens 14% gør det på ugentlig eller månedlig basis. Nogenlunde samme tendens gælder for podcasts, som 57% af befolkningen aldrig benytter og 21% benytter nogle gange om ugen eller måneden. Det er i særlig grad personer over 45 år, som slet ikke benytter lydbøger eller podcasts.

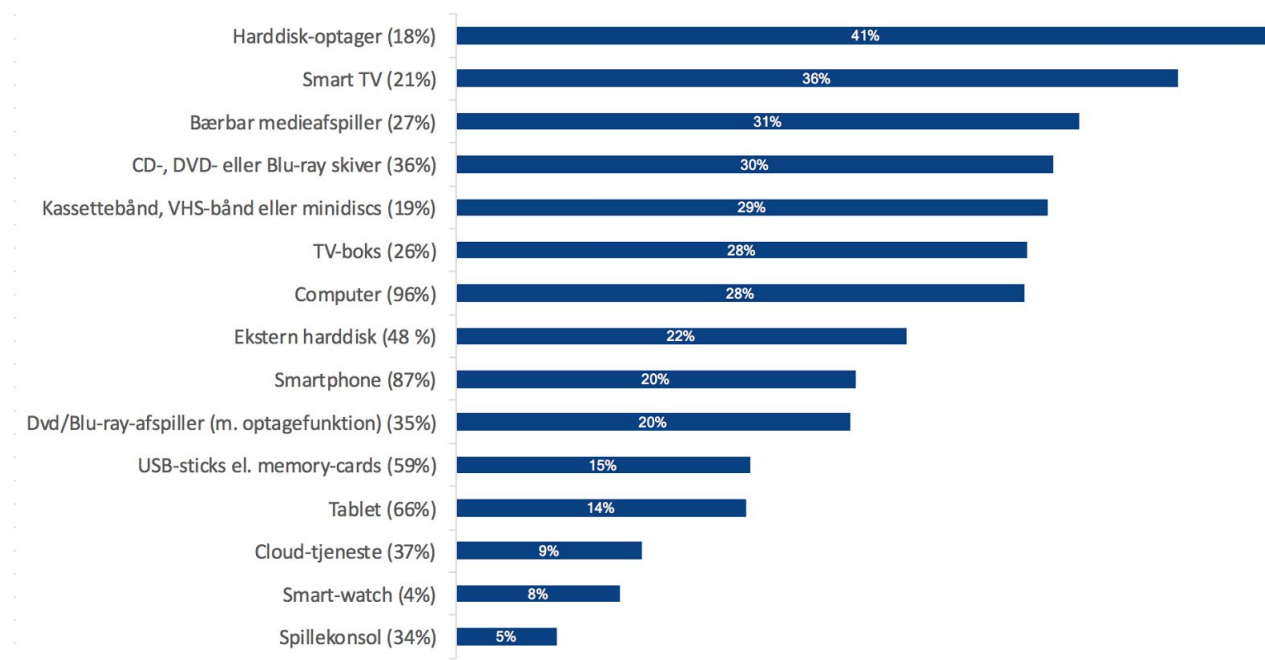
4.2 Kopiering af indhold til lovlig og privat brug

48% af danskerne har kopieret enten musik eller tv-programmer, serier og film til lovligt og privat brug på minimum én af deres enheder. Kopiering skal her forstås som kopieret fra originale kilder, kopieret fra andre enheder, optaget fra radio eller tv-kanal samt downloaded fra lovlige kilder såsom dr.dk eller download vouchers. Kopieringen er samlet set fordelt nogenlunde ligeligt på tværs af alderskategorier.

Inden for de seneste halve år er der samlet set 17% af danskerne, der har kopieret levende billeder eller musik. 8% af danskerne har kopieret musik inden for det seneste halve år, mens 12% har kopieret levende billeder i samme periode²⁰.

Kopieringsadfærden er forskellig fra enhed til enhed. Figuren nedenfor viser, hvor stor en andel af befolkningen som lagrer kopieret indhold på de enheder, de har til rådighed. Ud for de forskellige lagringsmedier i figuren er angivet i parentes, hvor stor en andel af befolkningen, som har udstyret til rådighed.

Figur 14: Lagring af kopieret indhold på enheder

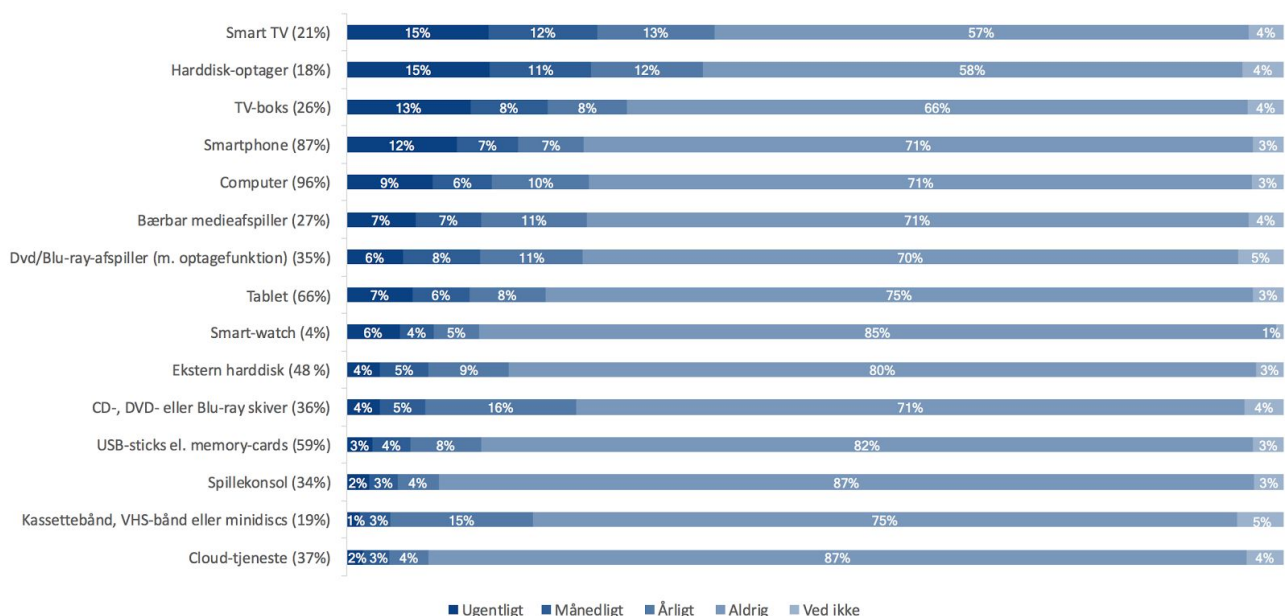
Kilde: Spørgeskemaundersøgelse maj 2017. Basis: 60-1.459 respondenter.

De typer af integrerede lagringsmedier, som i størst udstrækning bliver anvendt til at lagre kopieret indhold er harddisk-optager (41%) efterfulgt af Smart TV, bærbar medieafspiller, computer og TV-boks. Mindst anvendt til formålet er spillekonsol, smart-watch og cloud-tjeneste. Det er værd at bemærke, at selv for det udstyr der i hyppigst grad bliver anvendt til at lagre kopieret indhold, er der stadig et flertal, som ikke anvender udstyret til kopiering.

Figur 15 viser hvor ofte danskerne lytter til eller ser indhold, som de har lagret på deres enheder set som et gennemsnit på tværs af musik samt tv-programmer, serier og film. Her er ikke differentieret mellem kopieret og originalt indhold, da man må antage at brugen af lagrede filer er den samme, uanset om indholdet er kopieret eller originalt.

²⁰ Som vist i afsnit 3.2.3 er der kun begrænset mulighed for at kopiere tv, serier og film ved digital download og streaming. Det må derfor antages at de 38% der har kopieret tv, serier og film inden for de sidste 6 måneder fortrinsvist dækker over kopiering til TV-boks, Smart tv og/eller harddisk-optager, hvilket også stemmer overens med, at dette udstyr er mest anvendt til kopiering jf. figur 11.

Figur 15: Brug af udstyr til at lytte eller se lagret indhold

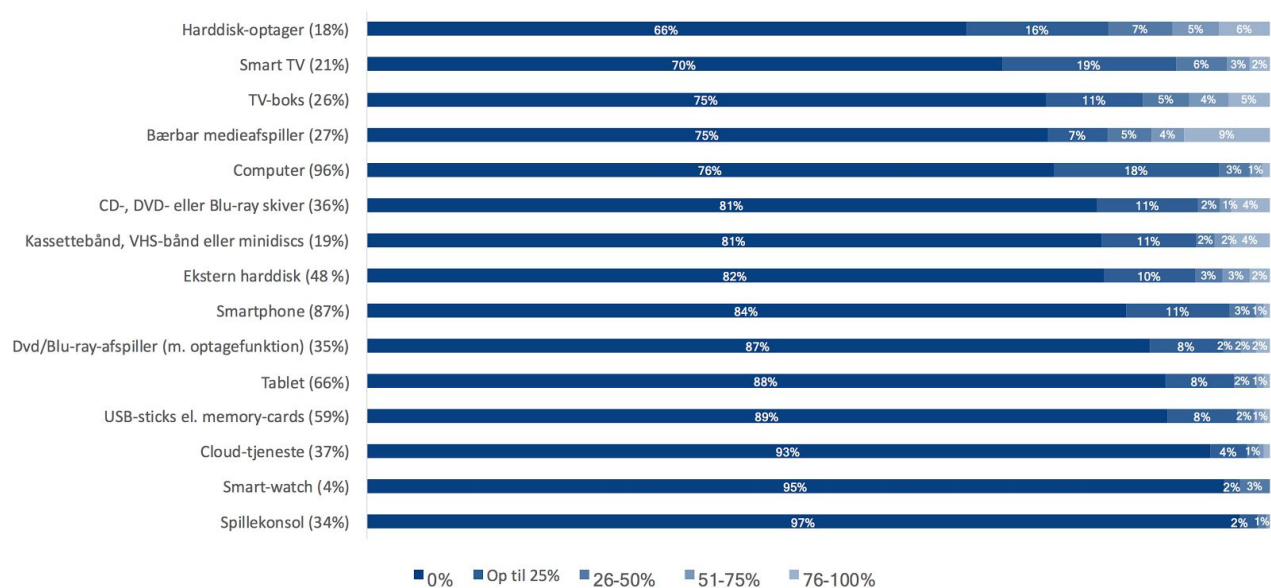

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse maj 2017. Basis: 60-1.459 respondenter.

Smart TV, harddisk-optager og TV-boks bliver hyppigst anvendt til at se eller lytte til lagret indhold. 18-26% af danskerne har disse lagringsmedier til rådighed. På tværs af lagringsmedietyper er det gennemgående, at langt hovedparten af danskerne (75-95%) aldrig eller sjældent anvender udstyret til at se eller lytte til det indhold, som de har lagret.

Figur 16 viser, hvor stor en andel af de forskellige enheders kapacitet, som danskerne selv anslår, at de anvender til at lagre kopieret indhold.

Figur 16: Kapacitet på enheder anvendt til kopieret indhold

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse maj 2017. Basis: 60-1.459 respondenter.

Som det fremgår af figur 16 gælder det på tværs af lagringsmedier, at udstyret i overvejende grad slet ikke anvendes til at lagre kopieret indhold. For de der lagrer kopieret indhold, er det mest udbredte at anvende op til 25% af enhedernes kapacitet hertil²¹. Det skal bemærkes, at de 25% af kapaciteten dækker over et forholdsvis stort spænd på tværs af de forskellige lagringsmedier.

En anden måde at nærme sig kapaciteten anvendt på kopieret materiale er ved at tage udgangspunkt i, hvor mange kopierede filer danskerne har liggende på deres enheder.

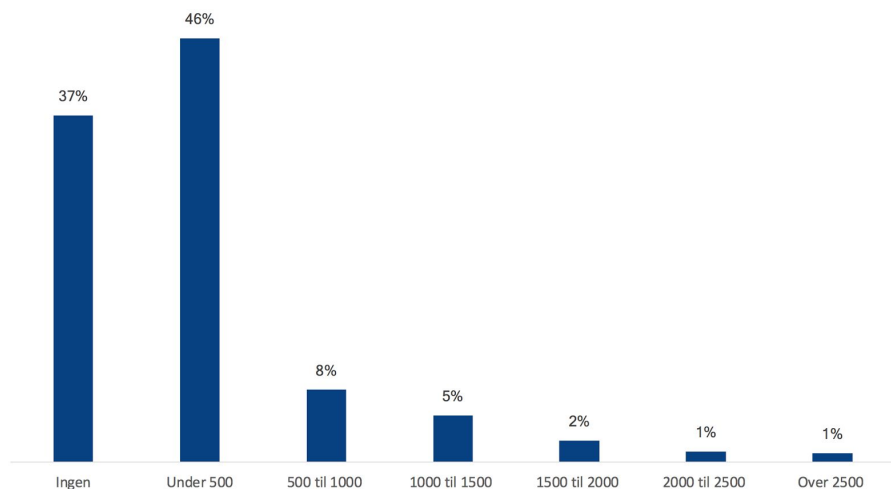
Der ligger estimeret totalt set 1,92 mia. filer med beskyttet indhold fordelt på alle de enheder, som danskerne aktuelt råder over. Heraf er 61% kopierede filer svarende til 1,18 mia. kopierede filer. Dette antal udgør et øjebliksbillede, og er altså den akkumulerede sum af filer som danskerne har kopieret over tid. Her kan være tale om filer, der er kopieret for flere år tilbage, men som danskerne stadig har liggende. Til sammenligning har en finsk opgørelse vist, at finnerne kopierede mellem 359-422 mio. filer i 2015 og mellem 458-525 mio. filer i 2014. Summen af de kopierede filer i Danmark svarer således til 2-3 års kopiering i Finland. Samtidig kan det bemærkes, at tendensen i de finske opgørelser viser en faldende tendens i antallet af kopierede filer på årsbasis.²²

Der er 37% af danskerne som ikke har nogen kopierede filer liggende på deres enheder. Dertil er der 46% af befolkningen, som samlet set har under 500 kopierede filer liggende på deres enheder. Dertil har 8% mellem 1000-1500 kopierede filer, mens blot 4% har over 1.500 kopierede filer. Zoomer vi ind på gruppen af danskere, der har op til 500 kopierede filer, har langt de fleste markant færre end 500. Halvdelen har under 56 filer og tre fjerdedele 165 filer eller færre.

²¹ Det bemærkes, at musikfiler fylder forholdsvis lidt (4 MB), mens serieafsnit og tv-programmer fylder noget mere (200-600 MB) og film markant mere alt efter kvaliteten (1 GB op til 4,5 GB). Kilde: <https://support.apple.com/da-dk/HT201587>

²² Kilde: Taloustutkimus Oy 2015: Private Copying 2015

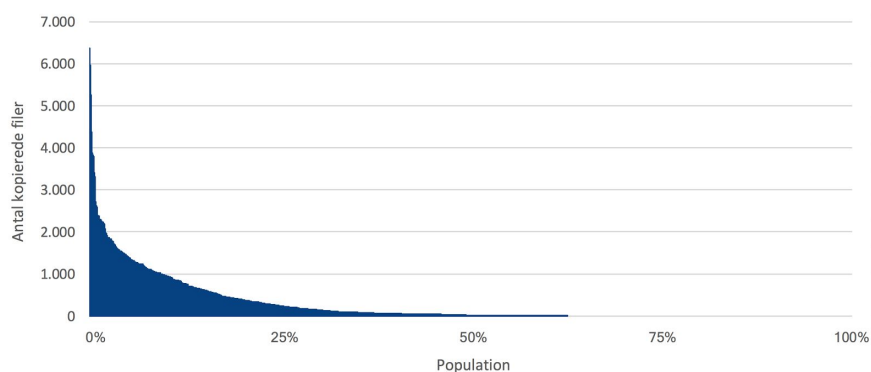
Figur 17: Fordeling af kopierede antal filer i befolkningen

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse maj 2017. Beregnet på baggrund af 1520 respondenter.

Histogrammet nedenfor er en anden måde at illustrere fordelingen af antal kopierede filer for den samlede population.

Figur 18: Histogram over fordelingen af kopierede filer

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse maj 2017. Beregnet på baggrund af 1520 respondenter.

Som histogrammet viser er der stor forskel på, hvor mange kopierede filer danskerne har, idet meget få personer tegner sig for størstedelen af kopierede filer, mens flertallet har ingen eller ganske få kopierede filer. De 5% af danskerne, som har flest kopierede filer står for 41% af det samlede antal kopierede filer, mens den øvre kvartil står for hele 91% af de kopierede filer.

Figur 19: Skematisk oversigt over fordeling af kopierede filer

	Øvre 5%	Øvre 10%	Øvre 25%	Øvre 50%
Procent	41%	63%	91%	100%

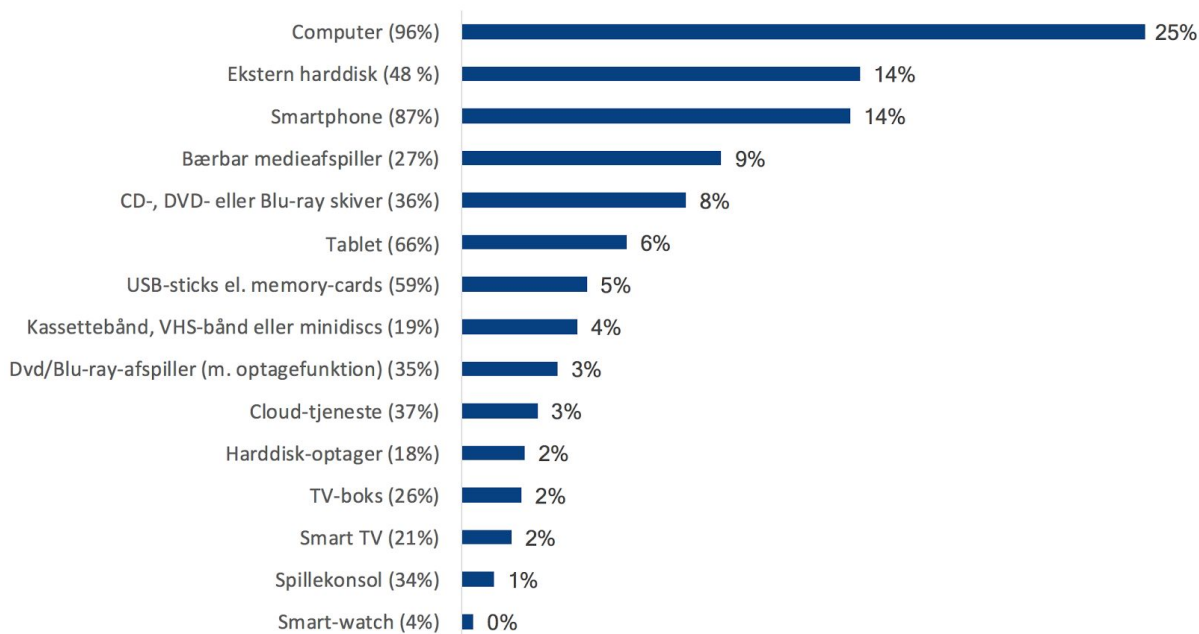
Kilde: Spørgeskemaundersøgelse maj 2017. Beregnet på baggrund af 1520 respondenter.

Hver dansker har i gennemsnit 230 kopierede musikfiler og 41 kopierede tv-programmer, serier eller film. Set i lyset af fordelingen af filer i befolkningen er det dog mere retvisende at tage

udgangspunkt i medianen frem for gennemsnittet, da en lille andel af danskernes kopieringsadfærd trækker gennemsnittet markant op. Medianborgeren i Danmark har i alt 12 kopierede musikfiler og 0 tv-programmer, serier og film liggende på sine enheder.

Ser vi nærmere på, hvor de kopierede filer findes, koncentrerer de sig på forholdsvis få typer af enheder. Som figur 20 viser, ligger 25% af de kopierede filer på en computer, mens 14% af de kopierede filer ligger på eksterne harddiske og ligeledes 14% på smartphones²³.

Figur 20: Andel af kopierede filer fordelt på enheder

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse maj 2017. Beregnet på baggrund af 1520 respondenter.

Det betyder, at selvom harddisk-optager, Smart TV og bærbar medieafspiller, er de lagringsmedier som i størst udstrækning bliver anvendt til kopiering, står de for en relativt lille del af den samlede volumen af filer, idet volumen er koncentreret på computere, eksterne harddiske og smartphones. Det kan forklares ved den skæve fordeling af antal filer, som befolkningen kopierer. Den lille andel af befolkningen (under 5%), der har mange kopierede filer, har dem altså i udpræget grad liggende på computere, eksterne harddiske og smartphones.

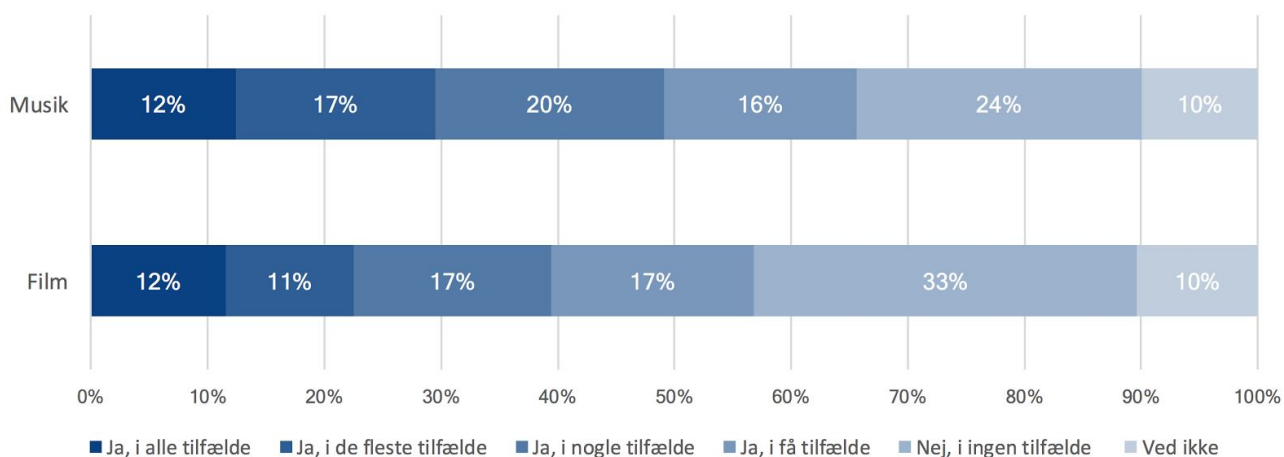
²³ Det forekommer overraskende, at 14% af de kopierede filer ligger på smartphones, da lagringskapaciteten på smartphones også skal anvendes til mange andre formål, herunder egne fotos, videoer og apps. Det er muligt, at respondenterne på dette punkt fejlagtigt har medregnet deres offline bibliotek fra streamingtjenester. Alternativt er det muligt at der findes nogle ikke kendte adfærdsmønstre for brugen af smartphones.

5. Værdi af kopiering

De danskere, som foretager kopiering på deres enheder, har forholdt sig til, hvorvidt de ville være tilbøjelig til at købe indholdet, hvis de *ikke* havde mulighed for at foretage kopiering. Køb omfatter her køb af flere originale eksemplarer eller betalt streaming som erstatning for kopieringen.

Blandt de, der foretager kopiering, er der omkring en fjerdedel, som i alle eller de fleste tilfælde ville være tilbøjelige til at købe indholdet, hvis de ikke havde mulighed for at foretage kopiering.

Figur 21: Køb som alternativ til kopiering

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse maj 2017. Basis: 574 respondenter for musik og 475 respondenter for tv-programmer, serier og film.

Dertil er der en tendens til, at betalingsvilligheden falder med alderen. Således er det særligt de unge mellem 15-30 år og de yngre mellem 31-45 år som ville være tilbøjelige til at foretage et køb, i den ene eller anden form, som alternativ til kopiering.

5.1 Værdiansættelse

Det er vanskeligt at fastsætte værdien af det kopierede indhold på danskernes enheder. For det første er forbrugsmønstrene komplekse, og selv for den enkelte dansker er der tale om flere forskellige måder at købe sig adgang til beskyttet indhold. Samtidig kan være svært at sætte værdi på, hvad man som forbruger ville gøre, hvis det ikke længere var en mulighed at kopiere. Sidst men ikke mindst befinder vi os i en tid, hvor der sker store skift i danskernes købsadfærd og forbrug af musik, tv-programmer, serier, film mv. Værdien vil altså være i udsving og i sidste ende umulig at afgøre ultimativt.

Analysen indeholder derfor to måder at estimere værdien af de kopierede filer, som erstatter et køb blandt danskerne. Det ene estimat forholder sig til omfanget af filer og værdien af hver enkelt kopieret fil i det tilfælde, at ejeren skulle erstatte den med endnu et købt eksemplar. Det andet estimat forholder sig til situationen, hvor ejeren ikke erstatter sit kopierede indhold ved at købe

yderligere eksemplarer, men i stedet køber sig adgang gennem abonnementer på streamingtjenester.

Undersøgelsen af danskernes kopieringsadfærd viste, at det samlede omfang af kopieret indhold fordelt på danskernes enheder er i alt 1,18 mia. filer. Størstedelen heraf er musik med i alt 1 mia. filer, mens tv-programmer, serier og film står for omkring 178 mio. filer.

Kun nogle af de personer, der kopierer indhold, ville købe endnu et eksemplar, hvis de ikke længere måtte kopiere til eget brug. Ud af de i alt 1,18 mia. kopierede filer erstatter 474 mio. af dem et køb. Det svarer til, at 40% af de kopierede filer erstatter et køb, mens de resterende ikke ville blive erstattede.

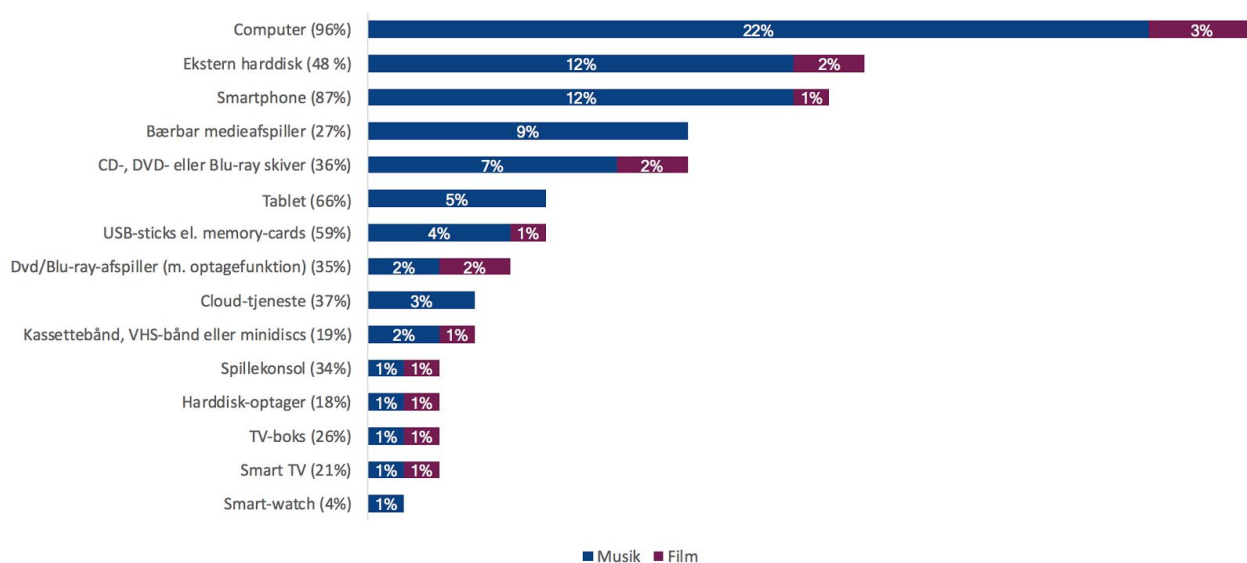
Af de 474 mio. filer er 80% musik mens de resterende 20% er tv-programmer, serier og film²⁴. Figur 22 viser hvordan filerne, der erstatter et køb, fordeler sig på tværs af enheder. Eksempelvis viser figuren, at 22% af de 474 mio. filer, der erstatter et køb, er musikfiler, som ligger på computere, mens 3% af filerne er tv-programmer, serier og film gemt på computere.

Fordelingen viser et tydeligt billede af, at de kopierede filer, der erstatter køb, samler sig på relativt få enheder. Mønstret følger den generelle fordeling af beskyttet indhold på tværs af enheder, og det er interessant at bemærke, at over halvdelen af alt det beskyttede materiale - og dermed også de filer, der erstatter køb - fordeler sig på computere, eksterne harddiske og smartphones.

Det skal bemærkes, at værdiansættelsen er beregnet alene på baggrund af *antal* filer. Igen er det værd at pointere, at fordelingen af kopierede filer på enheder er et udslag af under 5% af befolkningens adfærd, hvor de der kopieret rigtig meget, gør det på computere, eksterne harddiske og smartphones. De øvrige parametre fremsat figur 11 tages bør derfor tages i betragtning i forhold til at fastsætte en rimelig kompensation med afsæt i kopieringsadfærden. De øvrige parametre tager højde for lagringsmediernes generelle anvendelse til kopiering på tværs af alle dem, der ejer udstyret, samt til hyppigheden hvormed udstyrets ejere ser/lytter til indholdet på de forskellige lagringsmedier og hvilken andel af udstyrets lagringskapacitet, der anvendes til kopieringen.

²⁴ Når der generelt er større villighed til at erstatte musikfiler med et køb kan en mulig forklaring være, at købsalternativerne for musik er mere overskuelige, idet de gængse musikstreaming-tjenester har et forholdsvist ensartet katalog. Hertil er markedet for tv, serier og film langt mindre homogent og købsalternativerne kan dermed være vanskeligere at forholde sig til.

Figur 22: Fordelingen af erstattende filer på enheder

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse maj 2017. Beregnet på baggrund af 1520 respondenter

Skulle danskerne erstatte filerne de har liggende ved at købe yderligere eksemplarer, er der tale om en omfattende værdi. De filer, dansker ønsker at erstatte, har en samlet værdi på 4,62 mia. kr., hvis de blev købt enkeltvis enten gennem køb af fysiske eller digitale eksemplarer. Musikfilerne repræsenterer en værdi på 3,69 mia. kr., mens værdien for filer med tv-programmer, serier og film er 928 mio. kr. Det svarer til at hver dansker gennemsnitligt har kopierede filer for en værdi af 1.064 kr.

Den mest udbredte måde at få adgang til beskyttet indhold i dag er gennem streaming, som er primær adgang for 57% af befolkningen, mens 37% tilgår indhold gennem fysisk køb og 20% via digitalt køb (jf. figur 13). Som undersøgelsen har vist, er det især den yngre del af befolkningen, som benytter streaming, og den ældre, der køber fysiske eksemplarer. Med tiden vil andelen af befolkningen, som streamer, altså med al sandsynlighed stige. I stedet for at vurdere værdien ud fra en erstatning baseret på køb af fysiske eller digitale eksemplarer, tyder adfærden på, at værdien skal estimeres med afsæt i streaming-værdien. Skulle danskerne erstatte de kopierede filer med adgang til indholdet ved at købe abonnementer på streamingtjenester, repræsenterer filerne en samlet årlig værdi på 1 mia. kr. i form af betaling for abonnenter. Heraf udgør musik 61% af værdien, mens tv, serier og film udgør 39%. Den samlede årlige værdi ved streaming er dermed i gennemsnit 231 kr. per dansker.

Det er vigtigt at understrege, at de to estimer ikke udgør et spænd, hvorimellem den egentlige værdi forventes at være. Den første metode viser den samlede værdi af alt det materiale danskerne akkumuleret har liggende, såfremt alt indholdet skulle købes enkeltvist enten fysisk eller digitalt, mens den anden metode viser den *årlige* værdi, såfremt danskerne skulle købe sig adgang til at forbruge samme materiale via streamingtjenester, hvis de fra den ene dag til den anden ikke havde adgang til deres kopierede filer.

Estimaterne bygger altså på den antagelse, at danskerne erstatter kopierede filer *enten* ved at købe enkeltvis *eller* gennem betalt streaming. Det virkelige scenarie vil være langt mere komplekst. For musik vil langt det meste materiale være tilgængeligt gennem blot et enkelt

streaming-abonnement. For levende billeder er markedet mere opdelt, og forskellige tjenester giver adgang til forskelligt materiale. Her publiceres nyt materiale også først som køb eller leje og først senere gennem streamingtjenester. I realiteten vil den enkelte persons adgang til materiale derfor bestå af flere sammensatte former for køb.

Metoden bag den samlede værdi af filerne på i alt 4,62 mia. kr. er den, der tager dårligst højde for danskernes adfærd. Idet forbrugsmønstrene er stadigt mere komplekse, og *adgang* i høj grad erstatter *ejerskab*, giver metoden baseret på streamingværdi et mere realistisk estimat for værdien af de kopierede filer. Sidstnævnte metode rummer dog ikke eventuelle ekstra køb af materiale som ikke kan tilgås via streaming (fx via digital leje). Derfor vil værdien sandsynligvis ligge over dette estimat. Her er det igen vigtigt at understrege, at estimatet viser den *årlige* værdi af kopiering frem for blot den samlede værdi af det *materiale*, der ligger på danskernes enheder.

6. Praksis og erfaringer i EU

Nærværende kapitel belyser kompensationsniveauet i andre EU-lande samt europæiske erfaringer med blankmedieordninger.

Der findes grundlæggende fire forskellige modeller for kompensation i EU. Den mest udbredte er en enhedsbaseret model, hvor afgiften lægges på enhederne inden for nogle fastlagte kapacitetsintervaller. Uden for Vesteuropa er det også udbredt praksis at basere kompensationsniveauet på en procentdel af salget eller importprisen. Dertil findes blandt EU-landene en statssubsidieret model, hvor staten finansierer kompensationen i stedet for at pålægge en afgift. Den sidste model er en såkaldt gigabyte-model, hvor afgiften beregnes pr. løbende gigabyte inden for nogle fastlagte produktkategorier. I tabellen nedenfor ses en oversigt over de fire modeller fordelt på en række EU-lande.

Figur 23: Model for kompensation

Afgiftsmodel	EU-lande*
Enhedsbaseret	Belgien, Danmark, Estland, Frankrig, Holland, Italien, Litauen, Rumænien, Slovenien, Tyskland, Ungarn, Østrig
Andel af pris på produkt	Grækenland, Letland, Polen, Portugal, Slovakiet, Tjekkiet
Statssubsidieret	Spanien, Finland ²⁵
Gigabyte-model	Sverige

Kilde: Wipo (2017): International Survey on Private Copying.

*Der indgår 22 lande i opgørelsen. Der er ikke tilgængelig data for hhv. Bulgarien, Cypern, Irland, Malta, Kroatien og Slovenien og Storbritannien.

6.1 Fire cases: Holland, Belgien, Finland og Sverige

Vi har i det følgende valgt at se nærmere på fire udvalgte EU-lande, der ligner Danmark i forhold til den teknologiske udvikling og adfærd²⁶. Dertil er de fire cases valgt ud fra følgende årsager:

- **Holland:** Holland har tidligere har været referencepunkt for Danmark, da den hollandske ordning tidligere ikke omfattede integrerede lagringsmedier. Inden for de senere år har Holland revideret modellen til også at omfatte integrerede lagringsmedier.
- **Belgien:** Belgien har en enhedsbaseret model på linje med den hollandske. Den belgiske ordning er dog mindre teknologifølsom end den hollandske, idet den belgiske ordning anvender generiske kategorier for forbrugerelektronik fremfor at benævne specifikt udstyr.

²⁵ Norge har også en statssubsidieret model men tabel 6.1 rummer kun EU lande.

²⁶ European Commission: Digital Single Market: Digital Economy & Society.

- **Finland:** Finland har for nyligt indført en statssubsidieret model. Modellen er omdiskuteret, da kompenseringsen ikke er bundet op på det faktiske salg af udstyr. Dertil er ordningen den eneste, som er fuldstændig teknologineutral.
- **Sverige:** Sverige har som det eneste land i EU indført en såkaldt gigabyte-model. Modellen ligger tæt op ad den enhedsbaserede model, dog med den forskel, at der betales kompensation pr. løbende gigabyte op til et løft frem for pr. solgt enhed.

De fire udvalgte lande repræsenterer dertil forskellige kompensationsniveauer. I figur 24 ses kompensationsniveauet for de mest almindelige lagringsmedier.

Figur 24: Kompensationsniveau i € for fire udvalgte lande på medier og enheder (2016)

Medie	Holland	Belgien	Finland	Sverige	Gns. ²⁷	Gns. EU ²⁸
CD (700 MB)	0,02	0,12	-	0,06	0,07	0,13
DVD (4.7 GB)	0,02	0,40	-	0,28	0,23	0,30
Ekstern HDD (1 TB)	0,70	6,75	-	8,47	5,31	7,89
MP3 (8 TB)	1,40	2,50	-	0,85	1,58	5,03
PC (500 GB)	3,50	-	-	8,47	5,99	5,45
Set-top box (500 GB)	3,50	10,75	-	33,87	16,04	19,45
Smartphone (16 GB)	3,50	2,50	-	5,93 ²⁹	4,00	4,62
Tablet (16 GB)	3,50	2,50	-	1,69	2,56	4,55

Kilde: Wipo (2017): International Survey on Private Copying.

Som det fremgår af tabellen, er kompensationsniveauet på integrerede lagringsmedier markant højere end for løse blankmedier. I tabellen nedenfor fremgår det gennemsnitlige provenu opgjort pr. indbygger i de fire udvalgte lande. Som det fremgår ligger Belgien og Finland væsentligt over EU-gennemsnittet målt pr. indbygger mens Holland ligger ca. på niveau og Sverige ligger under. Det forventes imidlertid at Sverige får et højere provenu, når kompensationen for smartphones indføres i løbet af 2017.

Figur 25: Provenu per indbygger opgjort i Euro (2015)

Medie	Holland	Belgien	Finland	Sverige	Gns.	Gns. EU
Provenu	1,67	2,21	2,01	1,05	1,74	1,42

Kilde: Wipo (2017): International Survey on Private Copying.

²⁷ Gennemsnit omfatter de tre lande, der har en afgift på den pågældende medietype. Dvs. at Finland ikke indgår i gennemsnittet.

²⁸ Gennemsnit EU dækker 12 EU-lande, hvis kompensationsniveau er baseret på en fast afgift.

²⁹ Beregnet ved en taksering på 3,5 SEK/GB for smartphones. Denne takst er foreløbigt udstukket af CopySwede, men er endnu ikke vedtaget ved den svenske domstol.

En fællesnævner for Finland, Sverige og Belgien er, at landene har tilstræbt at indrette deres ordninger med størst mulig fleksibilitet i forhold til den teknologiske udvikling:

- Finland har taget skridtet fuldt ud med den statssubsidierede model, hvormed der opnås fuldstændig neutralitet i forhold til den teknologiske udvikling.
- Den svenske gigabyte-model er tiltænkt at være teknologineutral, idet afgiften pålægges gigabytes og ikke udstyr. I praksis har det dog vist sig at være vanskeligt at afgøre, hvilket udstyr der er omfattet af ordningen. Flere sager er afgjort i den svenske domstol fordi rettighedshaverne og elektronikbranchen ikke er nået til enighed. Senest har den svenske domstol afgjort, at smartphones er omfattet af ordningen.
- Den belgiske ordning udmærker sig ved at være en enhedsbaseret model med relativt få, generiske kategorier for udstyr, og dermed høj fleksibilitet i forhold til den teknologiske udvikling. Med de generiske kategorier kan der i princippet opstå samme udfordring som i Sverige i forhold til at afgøre, hvilket udstyr, der er omfattet af ordningen. Udfordringen er imidlertid ikke opstået i samme grad i Belgien, fordi der er nedsat en komite, der har til opgave at rådgive regeringen i disse spørgsmål³⁰. Komiteen har udviklet en skala, der rangerer udstyret i forhold til anvendelsen til privatkopiering, og har med afsæt i denne skala været i stand til at nå til enighed om, hvilket udstyr der skal omfattes af ordningen³¹.

En anden fællesnævner for Belgien, Sverige og Finland er, at landene ikke har taget bestik af provenuet pr. indbygger, når de har fastsat de gældende takster. Taksterne er blevet til i forhandlinger mellem rettighedshaverne og branchen for forbrugerelektronik (Belgien og Sverige) eller som politisk kompromis (Finland) på baggrund af det vidgrundlag man har haft til rådighed. I Holland indgår provenuet pr. indbygger som et parameter når taksterne forhandles. I Sverige, hvor taksten for smartphones aktuelt er til behandling, ventes det, at den kommende takst vil medføre en markant stigning i provenuet pr. indbygger.

En yderligere fællesnævner for Belgien, Holland og Finland er, at der er iværksat fortløbende analyser, der skal monitorere udviklingen og forbrugeradfærden. Den nye viden vil potentielt give anledning til justeringer i kompensationsmodellerne. I Finland er det besluttet, at der ikke kan foretages pludselige ændringer i den statslige kompensation, men såfremt de kommende års analyser dokumenterer, at kompensationen er uhensigtsmæssig (enten for høj eller for lav), vil det forventeligt påvirke kompensationsniveauet på længere sigt. I Belgien fokuserer man aktuelt på at udvikle et bedre beregningsgrundlag for værditabet som følge af privatkopiering³². Dog er det samtidig en diskussion i Belgien, om en mere præcis beregning bliver for dyr at udføre set i forhold til den kontekst beregningen indgår i.

De enkelte landes praksis og erfaringer i forhold til kompensation er sammenfattet i nedenstående skematiske oversigt.

³⁰ Afgørelsen træffes endeligt af regeringen og ikke af domstolen.

³¹ Belgien har i øvrigt som det eneste blandt de fire lande ikke inkluderet PC'er i deres ordning, fordi det med afsæt i den omtalte skala vurderes, at privatkopiering udgør en ganske perifer del af PC'ens samlede anvendelse.

³² Det Belgiske analysefirma SuMa Consulting arbejder aktuelt på at etablere en mere detaljeret regnemetode med afsæt i en differentiering af forbrugernes betalingsvillighed. Samtidig ser SuMa på, om rettighedshavernes *gevinster* ved privatkopiering kan eller skal modregnes i opgørelsen af rettighedernes tab ved privatkopiering. *Gevinster* kan potentielt omfatte øget kendskabsgrad, øget markedsføringsværdi, øgede koncertindtægter mv.

Figur 26: Praksis og erfaringer omkring kompensation i de fire udvalgte lande

	Holland	Belgien	Finland	Sverige
Model	Enhedsbaseret model uden differentiering på lagringskapacitet.	Enhedsbaseret model med differentiering på lagringskapacitet.	Statssubsidieret model	Gigabyte-model
Teknologi-følsomhed	Relativt teknologifølsom da ordningen benævner specifikt udstyr såsom "ebogslæser, mp3-afspiller og settop-boks".	Relativt teknologineutral da ordningen ikke benævner specifikt udstyr men i stedet anvender generiske kategorier såsom "forbrugerelektronik med indbygget harddisk".	Fuldkommen teknologineutral	Relativt teknologineutral, da ordningen kan omfatte al forbrugerelektronik med indbygget harddisk. Der kan dog opstå tvivl om, hvilket udstyr der er egnet til privatkopiering og dermed omfattet af ordningen.
Afgørelse omkring afgift	<p>Der er nedsat et forhandlingsorgan, hvor rettighedshavere og industrien er ligeligt repræsenteret og forhandler kompensationsniveauet.</p> <p>Der gennemføres en spørgeskemaundersøgelse omkring kopieringsadfærd hvert år.</p> <p>Herudover indgår takseringsniveauet i de andre EU-medlemslande, salgsprisen på produktet, tilgængelighed for befolkningen samt ønsket om at undgå administrative byrder for industrien.</p>	<p>Kompensation fastsættes af regeringen, der rådgives af en komite for privatkopiering. Komiteen omfatter relevante interessenter i form af industri, forbrugere, distribution og rettighedshavere.</p> <p>Den aktuelle kompensation er et resultat af et kompromis i komiteen og beror ikke på et detaljeret videngrundlag.</p> <p>Fremadrettet vil komiteen tilvejebringe eksterne markedsanalyser og adfærdsundersøgelser der skal styrke beregningsgrundlaget af værditabet ved privatkopiering.</p>	<p>Kompensationen på 11 mio. EUR om året er baseret på et anslået gennemsnit af provenuet fra den tidligere model set over en årrække. Kompensationen er ikke baseret på nærmere beregninger af værditab på basis af privatkopiering.</p> <p>Der er iværksat en løbende dataindsamling, der fra 2017 og frem skal monitorere udviklingen inden for privatkopiering samt bidrage til at kvalificere takseringsniveauet i forhold til rettighedshavernes tab.</p> <p>Kompensationsniveauet genforhandles fra år til år. Dog er der vedtaget et politisk princip om, at der ikke foretages</p>	<p>Taksterne fastsættes og indkræves af CopySwede i forhandling med branchen for forbrugerelektronik. I denne forhandling indgår også afgørelsen af, hvilket udstyr der er egnet til kopiering og dermed omfattet af ordningen. Såfremt partnerne ikke kan blive enige skal sagen afgøres i domstolen.</p> <p>Afgiften takseres efter enhedernes lagringskapacitet på gigabyte-niveau. Dog er der indført loft på forskellige produkttyper, hvorefter der betales pr. enhed</p> <p>Der kan ske en reduktion af kompensationen i særlige tilfælde, hvis domstolen finder,</p>

			<p>pludselige ændringer i kompensationsniveauet.</p> <p>Der er desuden vedtaget en resolution om, at såfremt der ikke kan findes midler på finansloven til en passende compensation skal statsbidraget suppleres med en form for markedsbaseret ordning.</p>	<p>at rettighedshaverne kompenseres fra anden side eller hvis produktet vurderes at have andre primære formål end privatkopiering.</p>
Undtaget fra afgift	<p>Al professionel brug er undtaget fra afgiften. Dertil er undtaget produkter, som ifølge markedsundersøgelsen ikke anvendes til privatkopiering.</p>	<p>Ingen forbrugere eller købere er undtaget for afgifter. Dog er der ikke pålagt afgift på udstyr, der udelukkende er til professionelt brug.</p>	Ej relevant	<p>Ordningen omfatter ikke salg til professionelt brug samt til handicaporganisationer.</p>
Aktuel udvikling eller forhandling	<p>Der pågår pt. flere retssager i Holland med henblik på at fastsætte kompensationsniveauet for integrerede lagringsmedier.</p>	<p>Der pågår ikke egentlige forhandlinger, men forskellige muligheder overvejes løbende. Et privat konsulenthus er hyret til at udvikle bedre data på området og fremsætte nye beregninger af rettighedshavernes tab ved privatkopiering. Dette kan på sigt give anledning til at revidere ordningen.</p>	Ingen	<p>Den svenske domstol har stadfæstet, at smartphones er omfattet af ordningen, men det er endnu ikke afgjort hvad takseringen skal være. Udspillet fra CopySwede er 3,5 SEK/GB. Det kan forekomme at der indgås et kompromis, hvor kun en vis procentdel af telefonens lagringskapacitet skal takseres.</p>
Bevægsgrunde for model	<p>Ordningen blev i 2012-2013 udvidet fra kun at omfatte løse blankmedier til også at omfatte integrerede lagringsmedier, som anvendes af forbrugerne til lovlig privatkopiering. Ændringen var foranlediget af, at den hollandske rettighedsorganisation NORMA</p>	<p>I 2009 blev den tidligere ordning for løse blankmedier gennemgående revideret. Blandt bevægsgrundene var, at afgiften på DVD'er var for høj, og samtidig var nyt udstyr blevet introduceret på markedet. Det blev besluttet at udvide omfanget af ordningen til at omfatte de nye medier, men</p>	<p>I 2014 skulle den tidligere model revideres, dels fordi provenuet for den gamle ordning var faldet gennem en årrække og dels for fordi listen over relevante lagringsmedier ikke længere kunne opdateres på et kvalificeret grundlag. Forskellige modeller var i</p>	<p>Den nuværende ordning blev indført i 2005 som erstatning for den tidligere kassettebåndsaftag.</p> <p>Gigabyte-modellen er valgt, fordi den vurderedes at være teknologineutral. Takseringsmodellen er inspireret af den tidligere</p>

	<p>rejste en sag mod staten i den hollandske domstol. Da en række nye integrerede lagringsmedier blev inkluderet i ordningen satte man samtidig afgiften på løse lagringsmedier væsentligt ned.</p>	<p>samtidig revidere de eksisterende takster så de generelt blev lavere.</p>	<p>betragtning, herunder den statssubsidierede model. Der viste sig at være politisk momentum for modellen og derfor blev den vedtaget.</p>	<p>kasettebåndsafgift som takserede pr. minut. Gigabyte modellen og minutmodellen ses således i naturlig forlængelse af hinanden.</p>
<p>Erfaringer</p>	<p>I kølvandet på indførelsen af den nye ordning har elektronikbranchen rejst flere sager i den hollandske domstol. Branchen finder generelt, at de fastsatte kompensationsniveauer er for høje. Nogle elektronikproducenter har nægtet at betale mere end 50% af kompensationen og der pågår aktuelt appelsager i den forbindelse.</p> <p>I 2015 blev der vedtaget en nedsættelse af kompensationsniveauet på 30%. Samtidig blev e-bogslæsere inkluderet i ordningen.</p>	<p>Der har været gode erfaringer med at nedsætte en komite til at afgøre omfanget af ordningen ift. udstyr. Det har det indtil nu været muligt at indgå kompromisser i komiteen med afsæt i en 8-trin skala udviklet til at definere graden af, i hvilket omfang udstyret anvendes til privatkopiering.</p> <p>Kategori 1 på skalaen er "Intens brug til kopiering / kopiering er det primære formål". Kategori 8 på skalaen er: "Anvendes ikke til kopiering". Imellem disse yderpunkter findes 6 variationer af "blandet anvendelse".</p>	<p>Der har været bred enighed om den statssubsidierede model på tværs af områdets interessenter. Dog har rettighedshaverne henstillet, at ordningen skal prioriteres, også i tider hvor der gennemføres besparelser på andre områder. Dette har ført til princippet om, at der ikke foretages pludselige ændringer i takseringen. Der er samtidig politiske røster i Finland, der mener, at privatkopiering ikke medfører et reelt tab for rettighedshaverne og som derfor ikke bakker op om nogen form for kompensation.</p>	<p>Rettighedshaverne er meget tilfredse med modellen mens det forholder sig anderledes med teknologiproducenterne og -importørerne.</p> <p>Det har vist sig, at parterne ikke selv kan blive enige om, hvilket udstyr der er omfattet af ordningen. Det har været gældende for både tablets, smartphones samt en speciel musiktelefon, som alle er blevet behandlet og afgjort i retten.</p> <p>Elektronikbranchen er overrasket over domstolens afgørelse om at inkludere smartphones.</p>

Kilde: Wipo (2017): International Survey on Private Copying samt egne indhentede oplysninger på myndighedsniveau. Se samlet interviewliste i metodeafsnittet.

7. Metode

Analysen er gennemført i perioden maj til juni 2017 og bygger på en række forskellige primært kvantitative kilder.

Figur 27: Undersøgelsesspørgsmål og anvendte metoder i overblik

Overblik over anvendte metoder	Desk research	Statistiske data	Spørgeskemaundersøgelse	Interviews	Case-studier
Markedet for lagringsmedier og beskyttet indhold	✓	✓		✓	
Danskernes medie- og kopieringsadfærd	✓		✓	✓	
Værdi af kopiering	✓		✓	✓	
Praksis og erfaringer i EU	✓			✓	✓

I det følgende udfolder vi metoden for hver af rapportens fire hoveddele.

Markedet for lagringsmedier og beskyttet indhold

Analysen bygger på foreliggende rapporter og statistiske data på området samt indhentet markedsdata fra analyseinstituttet GfK.

Dertil er der gennemført en række ekspertinterviews med centrale brancheaktører og eksperter med henblik på at afdække de tekniske beskyttelsesforanstaltninger på de forskellige lagringsmedier samt markedsudviklingstendenser, salgsmønstre og kopieringstendenser.

Interviewpersonerne omfatter:

- Jøren Ullits Olai Nielsen, Cand Jur. og Ph.d.-studerende ved DMJX i retsregler for nye medier
- Christian Morgen, mediedirektør, TDC Group
- Jacob Plesner Mathiasen, direktør, IFPI Danmark
- Lasse Lindholm, kommunikationschef, IFPI Danmark
- Ditte Rie Agerskov, sekretariatschef, Foreningen af danske videodistributører
- Michael Horn, juridisk specialkonsulent, CopyDan KulturPlus
- Troels Kjeldgaard, Country Manager Denmark, Phonofile.

Markedet for løse lagringsmedier under den nuværende ordning er estimeret på baggrund af opgørelser over provenu af blankmedieafgiften i perioden 2005-2016 leveret af CopyDan KulturPlus. Beregningen af antal solgte enheder årligt er baseret på taksten pr. enhed i 2016. DVD-garantien, som har været udbetalt årligt siden 2008 er ikke medtaget i beregningerne.

Figur 28: Takster brugt til beregning af antal løse enheder samt kapacitet herpå

Type	Afgift pr. enhed i DKK (2016)	Gennemsnitlig kapacitet pr. enhed (GB)
CD-R	2,37	0,7
DVD, Blu-ray, HD DVD	3,76	4,7
Hukommelseskort	5,37	32
USB	5,37	32
MInidisc	2,37	1
Lydbånd	0,08	Analog
Videobånd	0,11	Analog

Kilde: CopyDan KulturPlus 2016

Markedet for integrerede og løse lagringsmedier, som ikke er med i den nuværende ordning er baseret på data indhentet fra analyseinstituttet GfK. Der er indhentet data om både B2C og B2B markedet. Opgørelsen af volumen og kapacitet er baseret på salget til private (B2C), mens salget til virksomheder (B2B) ikke er medtaget. Det er gjort på baggrund af den gennemførte spørgeskemaundersøgelse af danskerne medie- og kopieringsadfærd, der viser at udstyret der stilles til rådighed gennem arbejdet fylder meget lidt i det samlede billede. Endvidere vedrører blankmedieordningen privat kopiering, hvor salg til virksomheder ikke er inkluderet. Samlet oversigt over salgstal for udspecificerede kategorier opgjort for både B2B og B2C er vedlagt som bilag A.

Markedsudvikling og omsætningstal for indspillet musik, film, serier og TV er indhentet fra henholdsvis IFPI Danmark og Foreningen af danske videodistributører. Data fra IFPI Danmark inkluderer både danske og udenlandske musikselskaber, hvis omsætning tilsammen udgør ca. 95 % af det årlige salg af indspillet musik i Danmark. Data fra Foreningen af danske videodistributører indsamler årligt salgstal på fysiske indhold (DVD, Blu-ray, DVD HD), men der er ikke for nuværende udspecificerede tal for det digitale indhold på tværs af udbydere i forhold til download, leje og streaming. Estimer på det samlede danske marked er udarbejdet af analyseinstituttet IHS for International Video Federation.

Danskernes medie- og kopieringsadfærd

Den centrale kilde i forhold til danskernes medie- og kopieringsadfærd er en repræsentativ spørgeskemaundersøgelse blandt 1.520 danskere i alderen 15-74 år. Spørgeskemaundersøgelsen afdækker danskernes kopieringsadfærd inden for musik samt tv, serier og film, samt hvilket udstyr og tjenester danskerne råder over og benytter i relation til ophavsretligt beskyttet materiale. Spørgeskemaet foreligger som bilag B.

Ved de enkelte figurer i rapporten er angivet, hvor mange respondenter der har besvaret spørgsmålet. Den statistiske usikkerhed knytter sig, foruden forholdet mellem stikprøven og

populationen, til andelen af respondenter, der har besvaret de enkelte spørgsmål. Usikkerheden er angivet i tabellen nedenfor ud fra et konfidensniveau på 95%.

Figur 29: Niveauer for statistisk usikkerhed

Andel der har svaret	1%	5%	10%	25%	50%	75%	90%
Statistisk usikkerhed	+/- 0,5%	+/- 1,1%	+/- 1,5%	+/- 2,2%	+/- 2,5%	+/- 2,2%	+/- 1,5%

Som bilag C foreligger samlet frekvensrapport med krydstabeller for alder og kopiering. Variablen kopiering er kodet sådan at den omfatter personer, som minimum har kopieret på én af de medier, som de har til rådighed. I rapporten har vi ikke taget udgangspunkt i denne variabel, men i stedet forholdt os specifikt til, hvem der har kopieret på det pågældende lagringsmedie, da det er mere præcist. Krydset kopiering i bilaget afviger altså fra de tal, der er oplyst i rapporten, der er baseret på særkørsler på tværs af data.

For begge krydstabeller gælder, at der er foretaget en statistisk signifikanstest der benyttes til at vurdere, om der er statistisk signifikant forskel mellem to grupper. Statistisk signifikans refererer til sandsynligheden for, at forskellen ikke skyldes tilfældighed. Her er der anvendt et signifikansniveau på 95%. Dette kritiske niveau indikerer, at sandsynligheden for, at de fremviste forskelle alene skyldes tilfældighed, kun er 5%. Bogstaverne i krydstabellerne i bilag C refererer til, hvor der er signifikante forskelle mellem grupperne i de forskellige tabeller.

Værdiansættelse

Estimaterne for værdien af danskernes kopieringsadfærd bygger på to forskellige matematiske modeller. Den ene model antager, at den samlede værdi skal findes ved at værdisætte hver fil, danskerne har liggende på deres enheder. Den anden model antager, at den samlede værdi af danskernes kopierede materiale skal findes gennem danskernes tilbøjelighed til at købe sig adgang gennem den mest udbredte forbrugsmodel i dag; altså streaming. For begge modeller er estimaterne beregnet med brug af data fra spørgeskemaundersøgelsen.

Modellen for at estimere værdien af *den samlede materiale* indeholder seks faktorer for hver respondent i spørgeskemaundersøgelsen. På baggrund af de seks faktorer estimerer modellen værdien af de henholdsvis musikfiler og filer med levende billeder, som den enkelte respondent ville være villig til at erstatte med køb, såfremt det ikke var muligt at kopiere. De seks faktorer, der indgår i modellen er:

- Beregning af *den samlede mængde filer* af henholdsvis musik og levende billeder på hver enhed respondenteren ejer.
- *Husstandsfaktor*, som indregner hvorvidt respondenteren har adgang til den pågældende enhed, hvorpå filerne ligger, gennem eget ejerskab eller som del af sin husstand.
- *Kopifaktor*, som indregner, hvorvidt respondenteren primært har tilvejebragt filerne gennem køb eller kopiering. Såfremt den primære kilde er køb antages det at maksimum 25% af filerne er kopierede, mens det antages, at 75% af filerne er kopierede såfremt den primære

kilde er kopiering. På den måde tages højde for, at der i alle tilfælde vil være både kopierede og originale filer til stede på respondenternes enheder.

- *Erstatningsfaktor*, som indregner i hvilket omfang den enkelte respondent er villig til at erstatte sine kopierede filer med køb. Faktoren tager højde for respondentens villighed til at købe for henholdsvis musik og levende billeder.
- *Enkeltstyksværdi for musikfiler*, som bygger på den gennemsnitlige pris på et musiknummer ved køb af top ti solgte albums fra IFPI's officielle hitliste, Hitlisten.nu (uge 21, 2017). Enkeltstyksværdien for musikfiler er estimeret til 9,41 DKK.
- *Enkeltstyksværdi for filer med levende billeder*, som bygger på den gennemsnitlige pris på leje af top ti mest solgte film på iTunes (uge 23, 2017) samt prisen på et afsnit ved køb af top ti mest solgte sæsoner af aktuelle serier fra blockbuster.dk (uge 23, 2017). Enkeltstyksværdien for filer med levende billeder er estimeret til 11,31 kr. I beregningen er ikke medtaget køb af digitale film, da forbrugerens incitamentet til at leje film digitalt vurderes at være større end køb.

Modellen, der baserer sig på danskernes adfærd og køb af adgang frem for køb til ejerskab bygger på flere af de samme faktorer. Den estimerer den samlede omsætning på streamingtjenester, som ville opstå, såfremt danskerne ikke længere ville kunne tilgå beskyttet materiale gennem kopiering. I modellen indgår følgende faktorer:

- *Erstatningsfaktor*, som indregner i hvilket omfang den enkelte respondent er villig til at erstatte sine kopierede filer med køb. Faktoren tager højde for respondentens villighed til at købe for henholdsvis musik og levende billeder.
- *Husstandsfaktor*, som indregner hvorvidt respondenter har adgang sine enheder, hvorpå vedkommendes kopierede filer ligger, gennem eget ejerskab eller som del af sin husstand. Hermed antages der, at for husstandsdelte enheder vil der også være tale om husstandsdelte streamingtjenester.
- *Abonnementsværdi for streaming af musik*, som bygger på den gennemsnitlige pris for de tre mest udbredte streamingtjenester for musik³³. Værdien pr. abonnement er sat til 99 kr. pr. måned.
- *Abonnementsværdi for streaming af levende billeder*, som bygger på den gennemsnitlige pris for de tre mest udbredte streamingtjenester for levende billeder³⁴ og er 89 kr. pr. måned. For tjenester, der har familieabonnementer er denne pris medtaget for respondenter, der har husstandsdelte enheder. Her er værdien pr. abonnement sat til 119 kr. pr. måned.

Begge modeller har sine begrænsninger. Modellen som estimerer værdien af det samlede materiale tager ikke højde for danskernes forbrugsmønstre, hvor størstedelen tilgår beskyttet materiale gennem streaming. Den anden model estimerer den potentielle årlige omsætning, som

³³ Musikstreamingtjenester benyttet til beregning er Spotify, Apple Music og Tidal. Tjenester som er inkluderet i mobilabonnementer som YouSee Musik og Telmore Musik er ikke medtaget.

³⁴ Filmstreamingtjenester benyttet til beregningen er Netflix, HBO Nordic og Viaplay

muligheden for lovlig privat kopiering erstatter. Til gengæld medtager den kun værdien af streamingtjenesterne og altså ikke eventuelt yderligere forbrug på leje eller køb.

Praksis og erfaringer i EU

Endelig bygger kortlægningen af praksis og erfaringer i EU på en kombination af grundig desk research og casestudier på baggrund af telefoniske interviews og dialog med ansvarlige på myndighedsniveau i de pågældende lande. Dertil har vi gennemført interview med det belgiske konsulentfirma SuMa Consultants, der aktuelt gennemfører et analysearbejde på området for de belgiske myndigheder.

Vores kilder i den forbindelse er:

- Cyril van der Net, Raadadviseur, Ministerie van Veiligheid en Justitie, Holland
- Gunther Aelbrech, Adviseur, Contactpersoon FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie, Dienst Auteursrecht, Belgien
- Jorma Walden, Ministry of Education and Culture, Division for Copyright Policy and Audiovisual Culture, Finland
- Patrik Sundberg, Rättssakkunnig, Enheten för immaterialrätt och transporträtt, Justitiedepartementet, Sverige
- Luc Wittebolle, konsulent, SuMa Consultants
- Karel Holst, konsulent, SuMa Consultants.